

Ny stadsbyggnadsvision för Värnamo stad

2019-02-28

Dnr 16.1254.200

VÄRNAMO
KOMMUN

Ny stadsbyggnadsvision för Värnamo stad

Varför vill vi arbeta fram en vision om vår stad? Går det överhuvudtaget att skapa en vision om staden? Vem ska bestämma och vem ska genomföra den? Är det stadsborna, kommunens politiker eller samhällsplanerare? Många frågor som du och jag men säkert många andra undrar över.

När jag promenerar genom staden undrar jag varför staden ser ut som den gör? Varför finns Kyrktoget, Flanaden, Pelikanen och Bruno Mathssons plats? Varför är Lagan och Apladalen uppskattade och hur kan vi utnyttja dessa resurser på ett bättre sätt?

Det sker en oerhört snabb utveckling i alla möjliga kanter och hörn i vår moderna tid, inte minst när det gäller stadens fysiska utveckling och utbyggnad. Vår stad växer så att det knakar. Hur staden växer och vem som bestämmer det är mycket viktiga frågor som gäller dig, mig och alla kommuninvånare, oavsett ålder, kön och bakgrund. Det är du, människan, som är staden och det är du och ditt behov som står i centrum när stadsbyggnadsvisionen tar sin form.

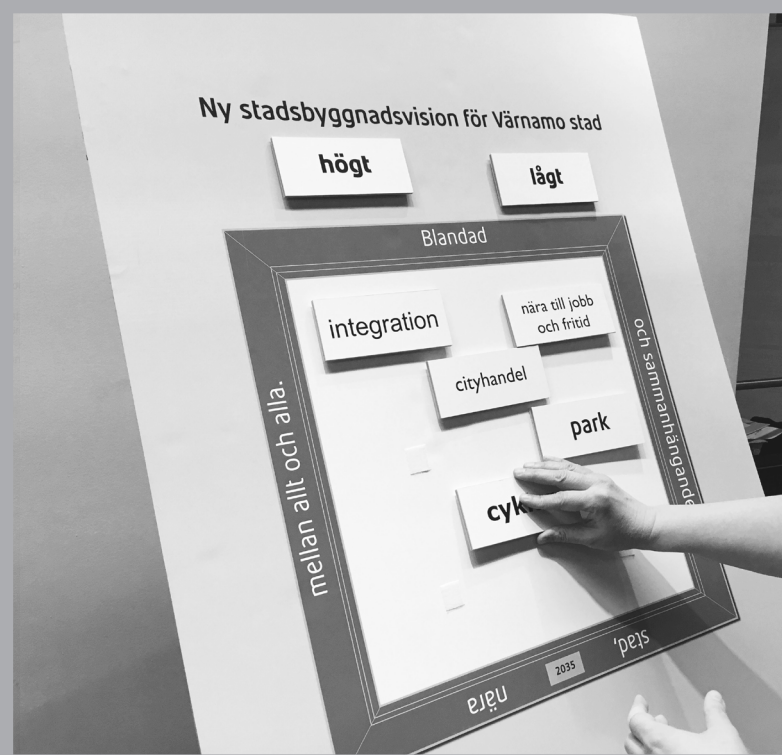
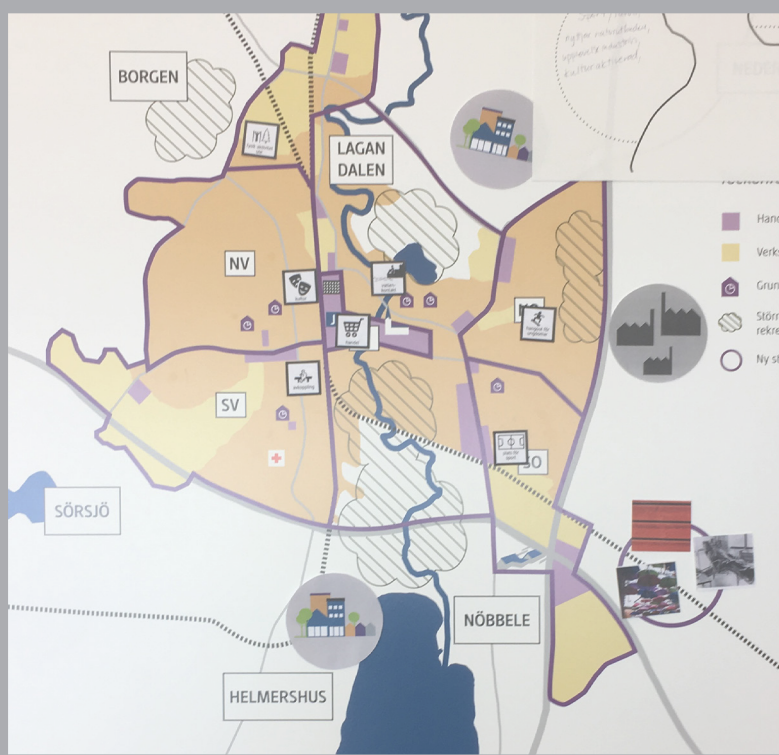
Som tjänsteperson har jag fått äran att leda arbetet med den nya stadsbyggnadsvisionen för Värnamo stad. Detta tillsammans med en arbetsgrupp från samhällsbyggnadsförvaltningen och många andra, både tjänstepersoner och aktiva aktörer i staden. Jag hoppas att dokumentet sammanfattar dina drömmar om Värnamo stads utveckling och att vi gemensamt kan verka för att Värnamo stad ska bli en ännu mer attraktiv och trygg stad att bo, leva och verka i.

Behnam Sharo
Stadsarkitekt, Värnamo kommun

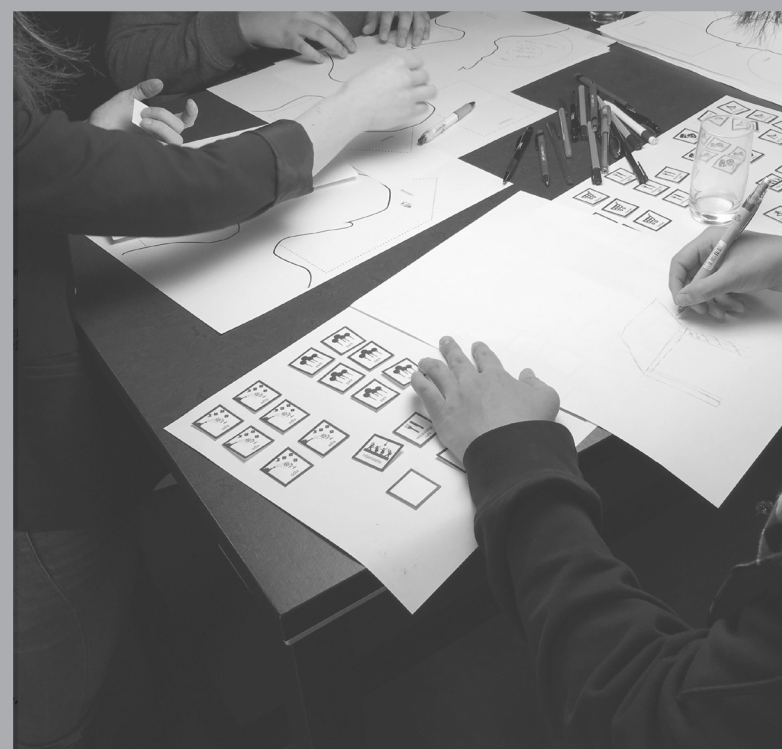
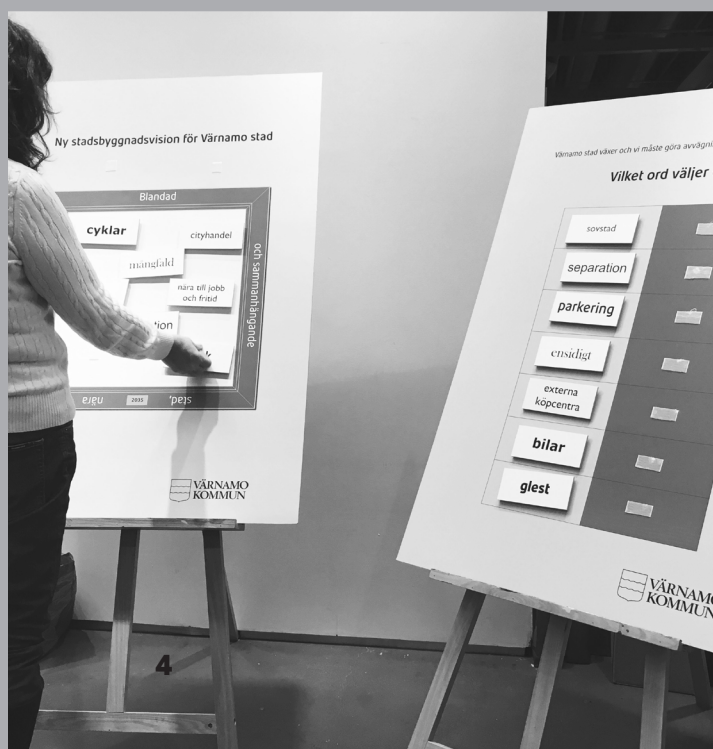

Innehåll:

Ny stadsbyggnadsvision för Värnamo stad	2
Stadsbyggnadsvisionens sammanhang	5
Kort sagt: Värnamo stad idag	6
SWOT	8
Värnamo stads karaktär	10
Värnamo stads utveckling	14
Illustrativt: Värnamo stads utveckling	18
Illustrativt: Olika utbyggnadsstrategier för Värnamo stad	20
Stadsbyggnadsprinciper för utvecklingen av Värnamo stad	23
1. Blandad stad	24
2. Tätt och sammanhållet	28
3. Attraktiva mötesplatser	34
4. Grön och blå stad	37
5. Hållbart resande	39
Stadsbyggnadsvisionens förverkligande	41

Under våren 2018 har flera bilder av Värnamo stads möjligheter och utmaningar med sikte på år 2035 arbetats fram.

Stadsbyggnadsvisionens sammanhang

” Värnamo kommun - den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035. Här finns möjligheter att växa som människa. Möjlighet till utbildning, attraktiva miljöer att vistas och bo i samt ett rikt kultur- och föreningsliv. Här räknas alla. Varje människa är en tillgång. Vi behöver mer mångfald, många olika kompetenser och erfarenheter som ska tas tillvara. En kommun där man kan påverka och vara delaktig i utvecklingen.”

- Värnamo kommuns vision

Stadsbyggnadsvisionen fungerar som vägledning när vi planerar, utvecklar och bygger Värnamo stad. Stadsbyggnadsvisionen kan användas av tjänstepersoner, politiker eller andra aktörer som arbetar med samhällsutveckling.

Värnamo - den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035.

Stadsbyggnadsvisionen för Värnamo stad utgår från Värnamo kommuns vision: Värnamo – den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035. Hållbarhet, attraktivitet, tillväxt och trygghet är de målkriterier som beskriver på vilket sätt kommunens utveckling ska ske.

För att uppnå Värnamo kommuns vision behövs både en långsiktig och hållbar struktur inom samhällsplaneringen. Detta så att kommunen kan fortsätta växa och vara en attraktiv och trygg kommun att bo, leva och verka i.

Stadsbyggnadsvisionen avgränsar sig till Värnamo stad och tillhör alla som bor, lever och verkar i staden. Genom stadsbyggnadsvisionen blir vi väl förberedda för att möta år 2035, både på ett mänskligt och hållbart sätt. Stadsbyggnadsvisionen visar vad vi vill med vår stad.

Mitt Värnamo 2035

Stadsbyggnadsvisionen för Värnamo stad utgår också från Värnamo kommuns översiktsplan, Mitt Värnamo 2035. Översiktsplanen är kommunens övergripande dokument för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas och utvecklas. Översiktsplanen är kommunövergripande och avser hela kommunens yta. I översiktsplanen behandlas och redovisas riksintressen och allmänna intressen, områden att förädla och utveckla, likväl som områden att bevara och skydda. Översiktsplanen utgår från fyra fokusområden: en attraktiv kommun, goda kommunikationer, hållbar näringslivsutveckling och utveckla mark- och vattenresurser.

I stadsbyggnadsvisionen har vi möjligheten att tänka stort och vara steget före. **Vägen för att sedan uppnå stadsbyggnadsvisionen är att realisera den genom strategisk fysisk planering, mark- och vattenanvändning, vilket sker i den fördjupade översiktsplanen för Värnamo stad.** Kommunen har för avsikt att under 2019 inleda arbetet med att ta fram en ny fördjupad översiktsplan för Värnamo stad. Där kommer stadsbyggnadsvisionen fungera som ett vägledande dokument, vilken visar vad vi vill med Värnamo stad med sikte på år 2035.

Kort sagt: Värnamo stad idag

Värnamo stad är ingen storstad och behöver heller inte bli det. Istället kan Värnamo stad vara ett livsstilsalternativ till de stora städerna, en plats där människor finner naturen, lugnet och balans i livet.

Naturen

Värnamo stads grönska och dess samband med omgivande natur och vatten utgör en viktig del av stadens identitet. Ån Lagan med omgivande parker och naturområden ger flera möjligheter till rekreation och biologisk mångfald.

Kultur och anda

Värnamo stad karakteriseras av alla de tillverkningsindustrier som finns i och runt staden. I och runt Värnamo stad finns en unik kultur vad gäller uppfinningsrikedom, nya affärsidéer och att starta och driva företag. Värnamo tillhör Gnosjöregionen där samverka är en känd metod för att skapa tillväxt.

Gummifabriken

Gummifabriken, som under 1900-talet var en arbetsplats för många kommuninvånare, är idag en plats för kreativa möten. I Gummifabriken finns bland annat en biograf, café och restaurang, teknikcenter och stadsbibliotek.

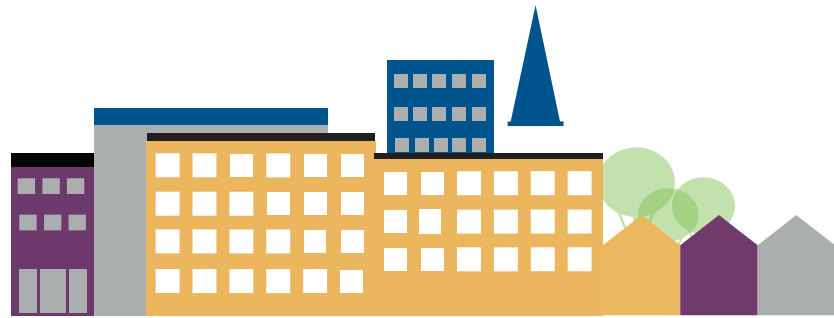
Det strategiska läget

Värnamo stad har ett strategiskt läge intill järnvägar, E4n och väg 27. I framtiden planeras också ett nytt stationsläge intill en framtida höghastighetsjärnväg öster om staden. Ny station innebär att staden utvecklas som betydelsefull knutpunkt, samt att staden blir mer kopplad till övriga Sverige och världen.

Småstadsfördelen

I Värnamo är de sociala nätverken starkare än i storstäderna. I Värnamo är det nära till natur, handel, service, fritidsutbud och till varandra. Med pendlingsmöjligheter till Växjö och Jönköping erbjuds också den större stadens utbud, exempelvis studier och en bredare arbetsmarknad.

Att samverka och göra saker tillsammans är en känd metod för att skapa tillväxt.

Värnamo stadskärna

Större områden med flerfamiljshus

Större områden med verksamheter

Större områden med natur och rekreation

Grundskolor + FIGY

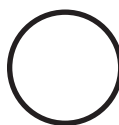
Större områden med detaljhandel

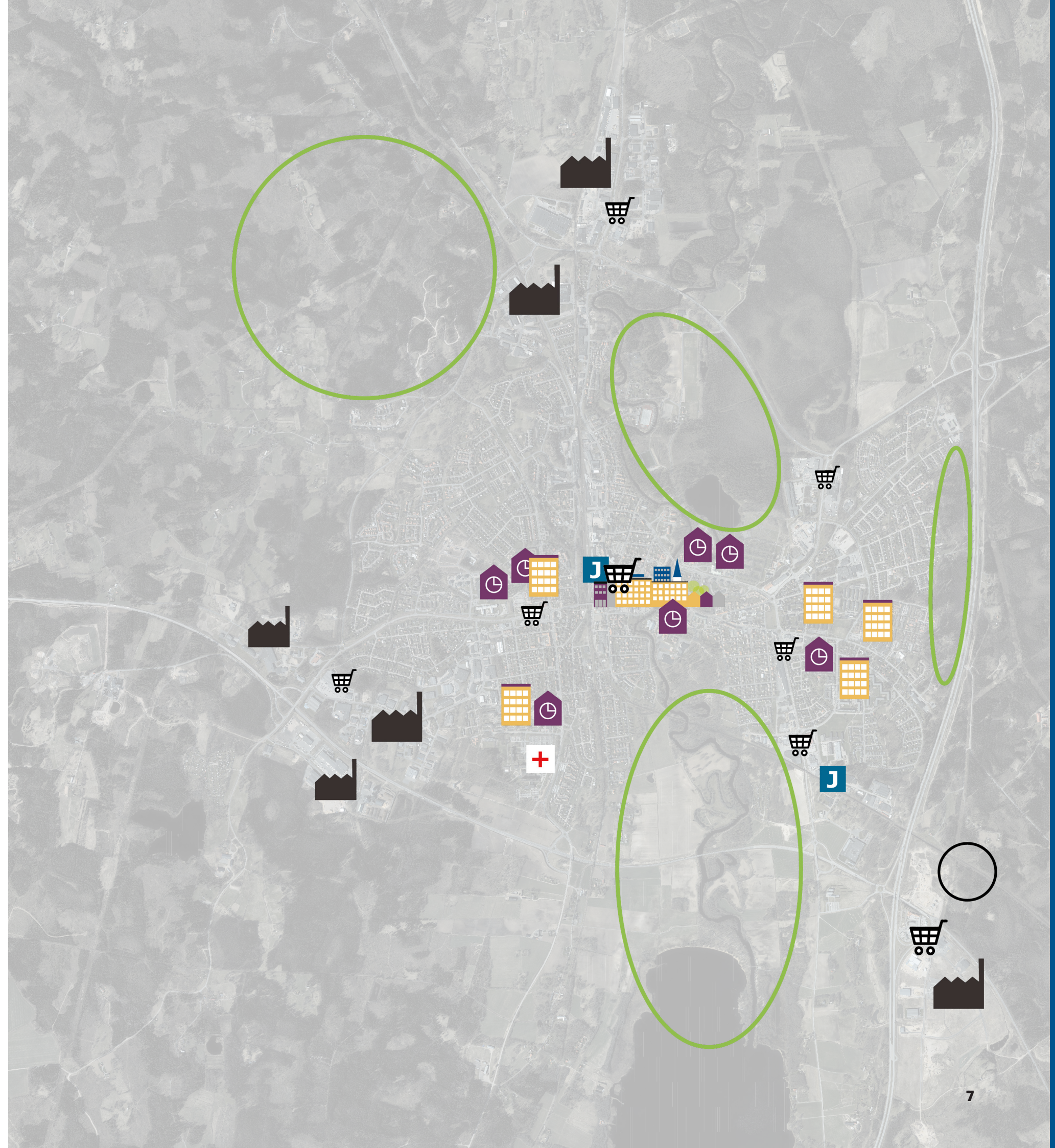
Tågstation/ tåghållplats

Värnamo sjukhus

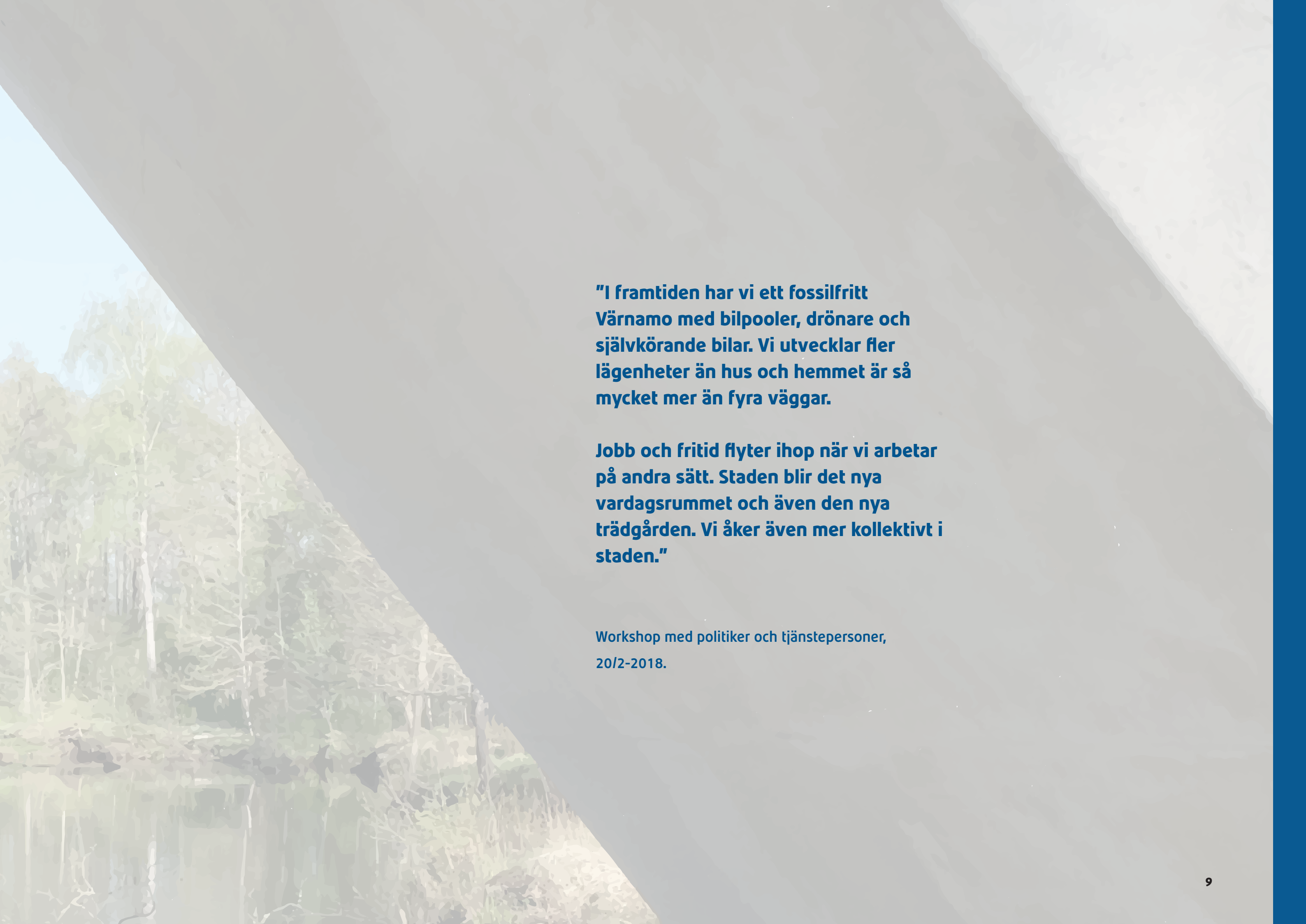
Planerad station

SWOT

SWOT-analysen utgår från styrkor och svagheter samt möjligheter och utmaningar utifrån området fysisk samhällsplanering.

**"I framtiden har vi ett fossilfritt
Värnamo med bilpooler, drönare och
självkörande bilar. Vi utvecklar fler
lägenheter än hus och hemmet är så
mycket mer än fyra väggar.**

**Jobb och fritid flyter ihop när vi arbetar
på andra sätt. Staden blir det nya
vardagsrummet och även den nya
trädgården. Vi åker även mer kollektivt i
staden."**

Workshop med politiker och tjänstepersoner,
20/2-2018.

Värnamo stads karaktär

- Att möta framtiden innebär inte att ingenting ska få förändras. Det viktiga blir att göra kloka överväganden, så att staden tillåts utvecklas och samtidigt ha kvar sin berättelse.

Värnamo stads olika komponenter så som byggnader, gator, grönska och vatten utgör de pusselbitar som ihopfogade bildar stadens karakteristiska stadsbild. Alla tider har haft sina förutsättningar och bär på intressanta spår av sin samtid som påverkar bilden och upplevelsen av vad som är Värnamo stad. Genom att stärka de kvalitéer som finns i Värnamo stad kan vi bygga vidare på det som skapar stadens identitet.

Värnamo stad har god tillgång till olika uttryck, typologier och kvartersstrukturer. En del platser har rik kulturhistoria och andra är formade i modern tid. Gemensamt för dem är att de alla bär på värden. I Värnamo stad möts nytt och gammalt och bebyggelsen varierar stilmässigt, höjdmässigt och materialmässigt. Mixen av gammalt och nytt ger en dynamik, som är i det närmaste omöjlig att återskapa.

miljonprogram

tegel

modernism

småstadskaraktär

klassicism

trä

folkhemmet

funkis

puts

Bild: Gummifabriken. Fotograf okänd, fotot är från Historiska Sällskapet Gamla Wernamos arkiv.

- Hur tar vi vara på existerande värden när vi utvecklar den befintliga staden?

Gummifabriken är ett bra exempel på hur stadens berättelse kan förstärkas och samtidigt möta samtidens behov och erbjuda nya upplevelsevärden.

Gummifabriken, som under 1900-talet var en arbetsplats för många Värnamobor, är idag en mötesplats som erbjuder en mix av såväl offentliga som privata verksamheter med fokus på kunskapsgenererande och innovation.

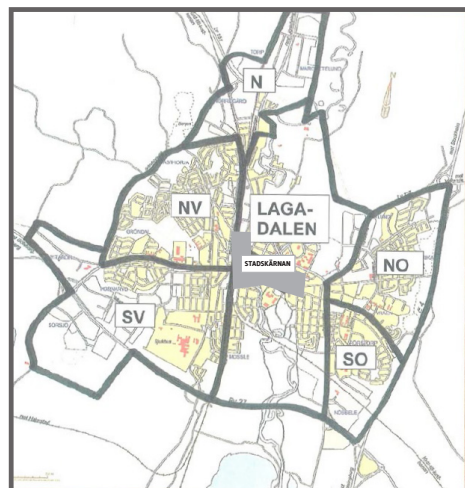
Foto: Joakim Norgren.

Lagandalen

Området Lagandalen har flera gröna och blå kvaliteter, vilka bidrar till rekreation och biologisk mångfald. Inom området finns Lagan, Protskogen, Protsjön, stadens två kyrkogårdar, Apladalen, Osuddenrundan och närhet till sjön Vidöstern. Karakteristiskt för området är bland annat den äldre bebyggelsen från 1800-talets mitt. Kvarteret Gästis och bebyggelsen vid Tännögatan har en småstadskaraktär och efterliknar trädgårdsstadens stadsplaneideal med sammanhållen struktur i ett rutnätsmönster där flera bostäder finns nära gatulivet. Karakteristiskt för området är också området Karlsdal med enhetlig 50-tals gruppbebyggelse, kedjehus ritade av Bruno Mathsson och flerbostadshus influerade av folkhemmet.

Nordväst

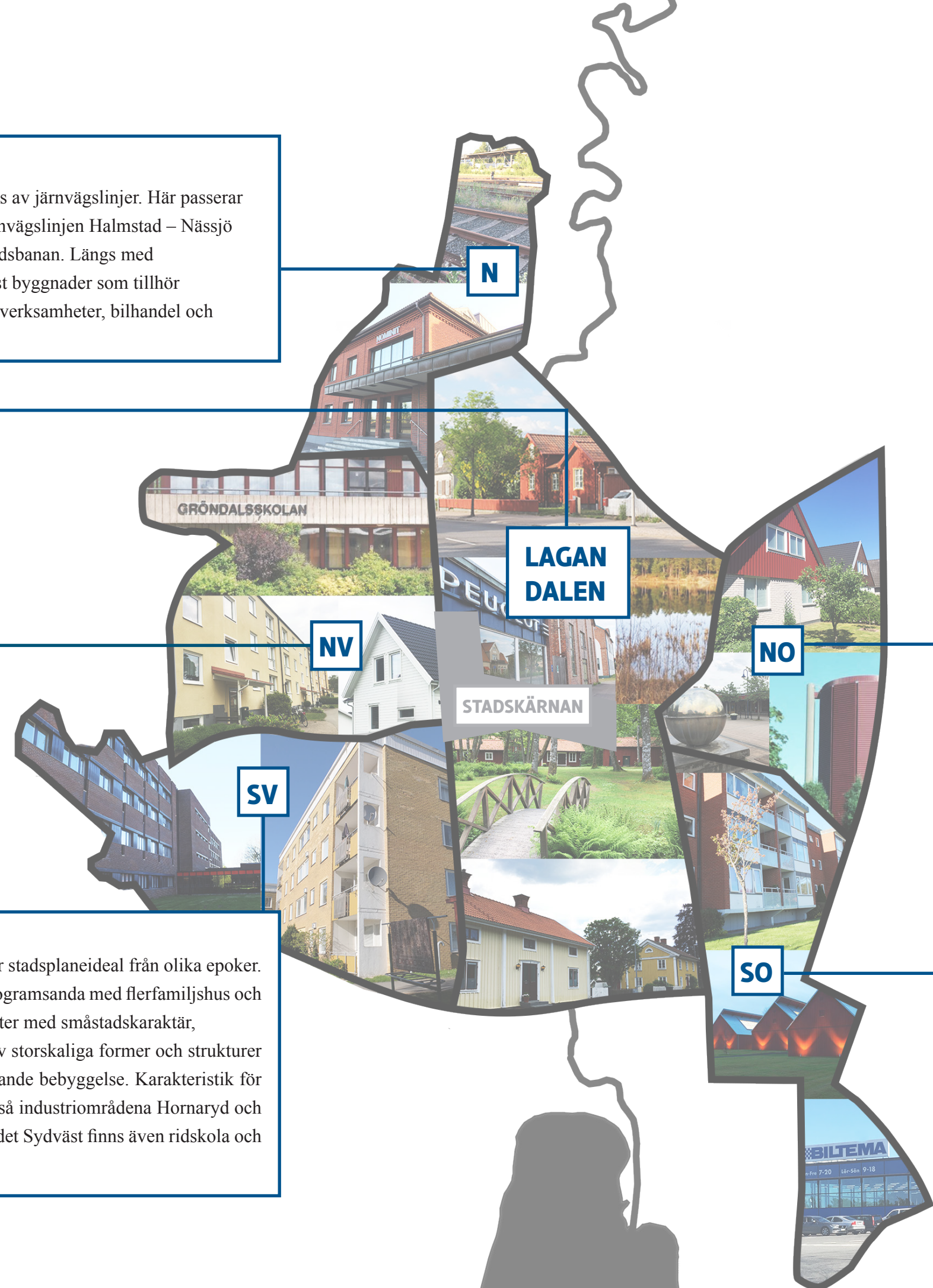
Området Nordvästs årsringar sträcker sig från järnvägen väster ut. Här finns allt från klassisk arkitektur, funktionalistiska lamellhus i tre till fyra våningar runt ett gemensamt gårdsrum, 60- och 70-talsbebyggelse, 80- och 90-talets brokiga arkitektur till 2000-talets nymodernistiska arkitektur med vitputsade fasader. Under det senaste decenniet har bostadsområdet Salvian med villor, lägenheter och radhus och området Ekenhaga med villor tillkommit. Området Nordväst ligger även intill friluftsanläggningen Borgen.

Till ny stadsbyggnadsvision för Värnamo stad har underlaget: Stadsdelsstudie centrum i Värnamo stad från 2015 använts för att dela upp staden i olika områden.

Norr

Området Norr karaktäriseras av järnvägslinjer. Här passerar Kust till kust-banan och järnvägslinjen Halmstad – Nässjö med dess sidolinje Vaggerydsbanan. Längs med järnvägslinjerna finns främst byggnader som tillhör näringslivet så som industriverksamheter, bilhandel och kontor.

Sydväst

Området Sydväst innehåller stadsplaneideal från olika epoker. Här finns allt från miljonprogramsanda med flerfamiljshus och trafikseparering, rutnät kvarter med småstadskaraktär, modernistisk anda i form av storskaliga former och strukturer till 80- och 90-talets varierande bebyggelse. Karakteristik för områdesindelningen är också industriområdena Hornaryd och Vitarör. I närheten av området Sydväst finns även ridskola och Sörsjö koloniområde.

Idag utvidgas stadskärnan norrut, med anledning av satsningar på Gummifabriken. I Gummifabriken koncentreras flera funktioner så som stadsbibliotek, högskola, biograf, kontorshotell och restaurang. Gummifabriken ingår i järnvägsområdet, ett område med flera viktiga målpunkter och kulturhistoriska byggnader som påvisar Värnamo stads historia som industriort.

Nordost

Stora delar av området byggdes under 60- och 70-talet. I området finns till exempel tidstypiska 1 ½ planshus med fasadtegel, träpanel och rundkörningsgator utan strikt trafikseparering. I Nordost ligger även Vrån. Stora delar av Vrån är separerat från trafiken och dess centrum innehållande samhällelig service, närhet till Vrånskogen, samlingslokaler och kyrka är exempel på 70-talets stadsplaneideal.

Sydost

I området Sydost byggdes flera villor och flerfamiljshus med miljonprogramsanda under 60- och 70-talet. Flera av flerfamiljshusen har tre våningar, är parallellställda eller placerade i rät vinkel mot varandra kring öppna gårdar och biltrafiken finns utanför bostadsområdena. Under de två senaste decennierna har tillkomsten av området Sydsvenska krysset gjort att staden expanderat mot öster med olika

I stadskärnan möts nytt och gammalt och bebyggelsen varierar stilmässigt, höjdmässigt och materialmässigt. Under och efter modernismens era har stora delar av den äldre bebyggelsen i stadskärnan rivits och ny har tillkommit.

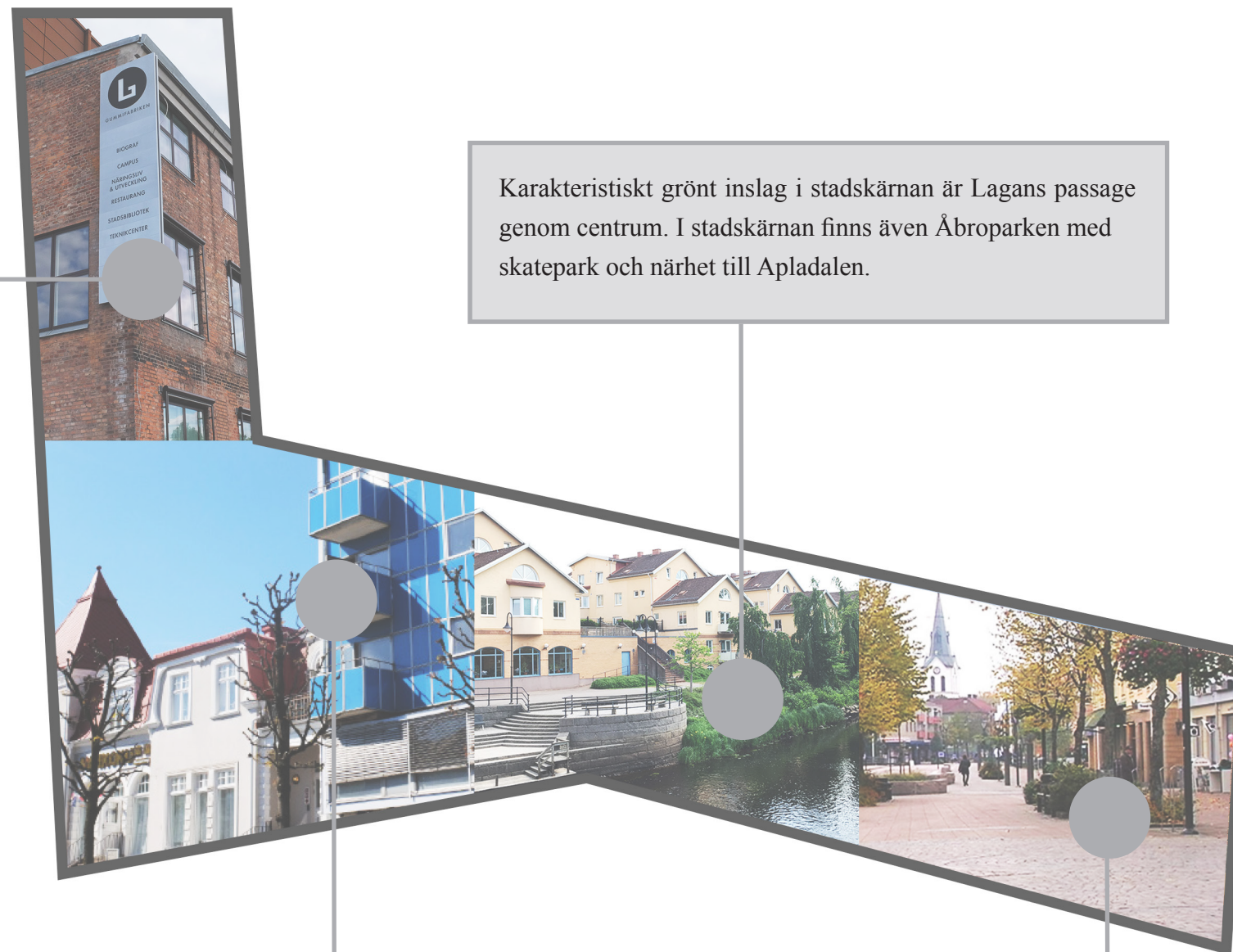
verksamhetsområden, främst för bilburna kunder. Inom området finns externa stormarknader med stora parkeringsytor, restauranger, hotell och bensinstationer. Det är i närheten av området Sydsvenska krysset som den framtida stationen för höghastighetsbanan är tänkt att placeras. Vandalorum – museum för konst och design finns också inom områdesindelningen och är ett känt namn i konstvärlden.

Karaktéristiskt grönt inslag i stadskärnan är Lagans passage genom centrum. I stadskärnan finns även Åbroparken med skatepark och närhet till Apladalen.

Stadskärnan innehåller flera funktioner så som handel, service, bostäder, arbetsplatser, kultur och mötesplatser. Handelsstråket följer Storgatan och Storgatsbacken och kantas av publika bottenvåningar och rumsbildningar så som Kyrktorget, Flanaden och Bruno Mathssons plats.

Exempel på landmärken i stadskärnan är kyrkan, Åbron och Stadshotellet.

Värnamo stads utveckling

Historiskt och än idag förknippas Värnamo stad med uppfinningsrikedom, tillverkning, industri och som ett regionalt handelscentrum i sydvästra delen av Jönköpings län. Värnamo tätort började växa fram på grund av dess strategiska läge där vägar möttes och mötesplatser skapades. Redan under medeltiden var Värnamo en knutpunkt för många resenärer, där handel uppstod.

Staden Värnamo växer fram

Värnamo stad har förändrats och utvecklats efter de samhällsideal som varit rådande, samt av de behov som ansetts vara viktigast. Med industrialismen samt tillkomsten av järnvägsnäten mellan åren 1877-1902 tog utvecklingen fart och Värnamo växte i flera väderstreck. Järnvägsnäten ledde till en ökad mobilitet av varor och tjänster och Värnamo utvidgades som viktig knutpunkt. Nya byggnader så som järnvägsstation, posthus och hotell placerades nära järnvägsnäten öster om den dåvarande bebyggelsen.

Innan järnvägsnäten etablerades var stadskärnan liten och centrerad vid kyrkan, kyrktoget, tingshuset, stadshuset, gästgivaregården och kvarteren omkring. Stationära marknadsbodas, vilka också fungerade som bostäder, fanns även längs nuvarande Köpmansgatan och Boagatan väster om Lagan.

Viktiga årtal för Värnamo stads utveckling:

- 1236 Värnamo (Wernamo) nämns i skriftliga källor.
- 1620 Värnamo lydköping bildas. Det innebar vissa rättigheter som handelsplats. Värnamo var under inflytande av Jönköping.
- 1871 Värnamo köping bildas. Tätorten bildar en egen administrativ enhet. Tidigare inflytandet från Jönköping upphör.
- 1920 Värnamo stad bildas. Värnamo ges stadsrättigheter med en egen administrativ enhet.
- 1947 Värnamo stad och socken bildar en gemensam administrativ enhet.
- 1972 Värnamo kommun bildas. Värnamo stad blir centralort i kommunen.

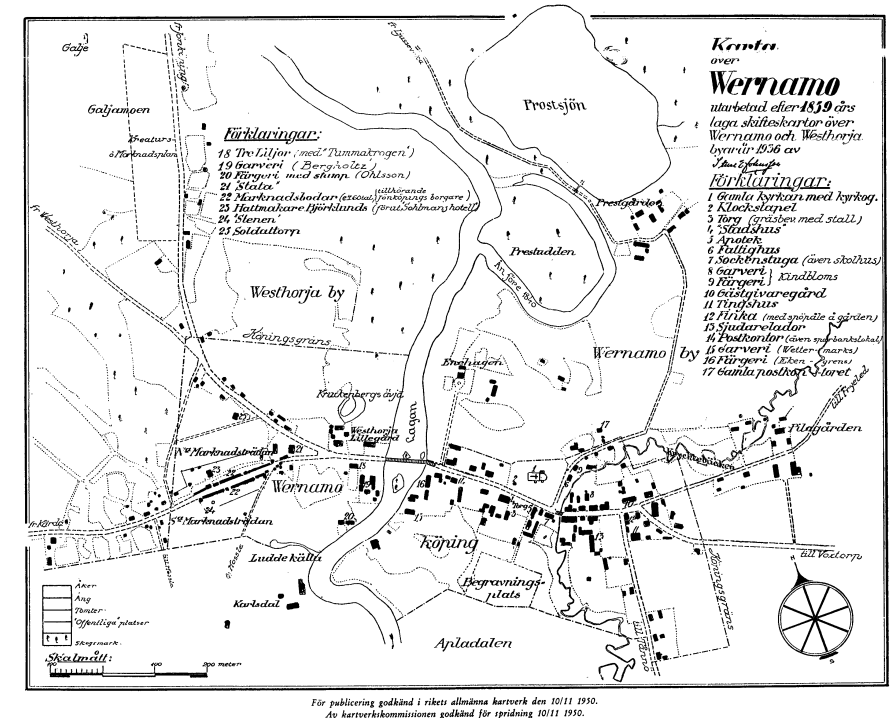

Bild: Karta som visar Värnamo tätort år 1859.

Bild: Värnamo stad runt 1920-/1930-talet. Fotograf okänd, fotot är från Historiska Sällskapet Gamla Wernamos arkiv.

Värnamo fick sina stadsrättigheter år 1920 och vid samma period inkorporerades områdena Mossle och Västhorja, samt bebyggelsen runt järnvägen med Värnamo.

Viaduktens invigning år 1935 medförde nya förutsättningar att utveckla staden åt väster och Värnamo fick modernare in- och utfartsvägar. Tidigare var kommunikationslederna för transporter anvisade till bland annat den smala och branta Klevaliden.

Bild: Viadukten 1935. Foto: Hertzberg. Fotot är från Historiska Sällskapet Gamla Wernamos arkiv.

Bild: Gamla lasarettet, kvarteret Kärleken 1930-talet. Foto: Hertzberg. Fotot är från Historiska Sällskapet Gamla Wernamos arkiv.

1940- 1950-talet

I början av 1940-talet hade staden cirka 5 500 invånare. Värnamos stadsbebyggelse sträckte sig till Ljusseveka, Rörstorp och Vrån i öster. Trälleborg och Västhorja utgjorde gräns mot bebyggelsen i väster. Mossle och sjön Vidöstern i söder och Margetelund intill Riksväg 1 i norr. Framväxten från 1950-talet har inneburit att en stor andel jordbruksmark har tagits i anspråk, särskilt i väster med småhusbebyggelse. Träfasader som tidigare dominerat ersattes ofta av tegelfasader. Ett område som haft stor betydelse för Värnamos utveckling under 1940- och 1950-talet är området Broarna. I området utvidgades det dåvarande lasarettet med ett flertal vårdbyggnader och personalbostäder.

1960- 1980-talet

En annan period med stor befolkningstillväxt var åren 1960-1980-talet. Vid 1970-talet hade staden cirka 16 000 invånare. Flera större bostadsområden med villor, radhus och lägenheter byggdes under perioden. Bostadsområdena som expanderade mest var Rörstorpsområdet, Doktorsområdet, Vrånområdet, Mossleområdet samt Nylundsområdet. Under perioden invigdes grundskolorna Apladalsskolan, Gröndalsskolan och Trelleborgsskolan. Finnvedens gymnasium öppnades i slutet av 1960-talet och innebar att eleverna i Värnamo hade möjlighet till högre utbildning på hemorten.

Bild: Stadshotellet. Foto: Hanna Häljestig.

Bild: Gröndalsskolan. Foto: Hanna Häljestig.

Andra byggnader som haft stor betydelse för Värnamos utveckling under perioden 1960- 1980-talet är stadshuset, polisstationen samt det nuvarande sjukhuset, vilken då som idag tillhör en av de större arbetsgivarna i kommunen.

Tillverkningsindustrin hade högkonjunktur under större delen av 1960-1980-talet. Flera företag expanderade och byggde nya lokaler. De dominerade branscherna var inom gummi-, maskin-, metall-, plast- och träindustrin.

Bild: Värnamo sjukhus byggdes i början av 1970-talet. Foto: Hanna Häljestig.

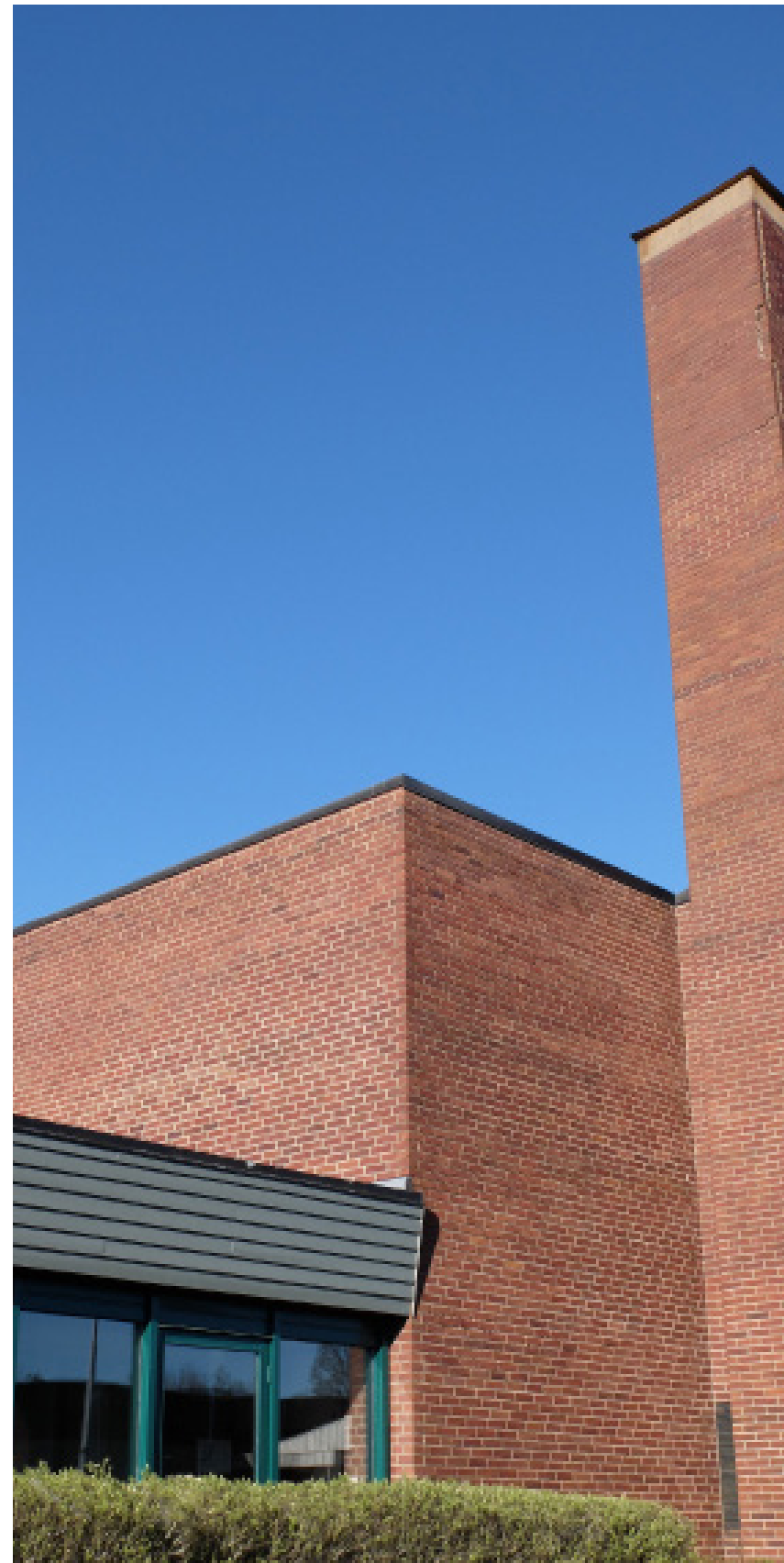

Bild: Tryckeriet Fälvh och Hässlers nya lokaler vid slutet av 1960-talet. Foto: Hanna Häljestig.

Bild: Flera bostäder byggdes i Rörstorpområdet under 1960- 1970-talet. Foto: Hanna Häljestig.

Bild: Värnet 10, uppförd år 1962. Foto: Hanna Häljestig.

1990-talet - idag

Idag bor det cirka 20 000 invånare i Värnamo stad och bebyggelsen är till stora delar fördelad över hela tätorten. Under de senaste två decennierna har staden främst expanderat mot väster med villabebyggelse. De senaste utbyggda bostadsområdena är Salvian och Ekenhaga i väster, samt kvarteren Bautastenen, Städet och Duvan i stadens centrala delar.

Värnamo har idag, liksom förr, en karaktär som villastad med flera offentliga byggnader samt handels- och kontorsbyggnader i stadskärnan. Flerfamiljshus är koncentrerade till olika kvarter och stadsdelar så som Vrån, Rörstorp, Trälleborg och Doktorsområdet.

Bild: Kvarteret Städet (Jochnickstomten). Foto: Hanna Häljestig.

Verksamheter

Stora delar av Värnamo stads industriområden är lokaliserade nära stadens större kommunikationsleder: Väg 27 och Europaväg 4. Även vid Riksväg 1 (Riksettan) norr om staden ligger Västhorja som är ett stort industriområde. Riksettans betydelse som huvudväg mellan Helsingborg och Stockholm har ersatts med Europaväg 4 öster om staden och expansionen i norr har till stor del avstannat. Under de två senaste decennierna har tillkomsten av området Sydsvenska krysset gjort att staden expanderat mot öster med olika verksamhetsområden. Sydsvenska krysset finns i direkt anslutning till kommunikationslederna Europaväg 4 och väg 27. Det är i närheten av området Sydsvenska krysset som Värnamo kommun planerar för ett nytt stationsläge intill en framtida höghastighetsjärnväg.

Handel

Stadskärnan spelar en viktig roll för stadens identitet och är stadens mest aktivitetstäta plats med bra lägen för handel, nöjen, kultur, kontor och bostäder. Detaljhandeln är i huvudsak centrerad till Värnamo stads stadskärna. Liksom förr erbjuder den västra sidan av Lagan ett större kommersiellt utbud av till exempel butiker, caféer och restauranger. Externa stormarknader, med exempelvis mataffärer eller större butikskedjor har under 2000-talet växt fram utanför centrum vid in- och utfarterna. Exempel på områden med externa stormarknader för bilburna kunder är Söderport, Silkesvägen och Sydsvenska krysset.

Bild: Duvan. Foto: Hanna Häljestig.

Bild: Handelsstråk, Storgatsbacken. Foto: Hanna Häljestig.

Bild: Torghandel, Flanaden. Foto: Hanna Häljestig.

Illustrativt: Värnamo stads utveckling

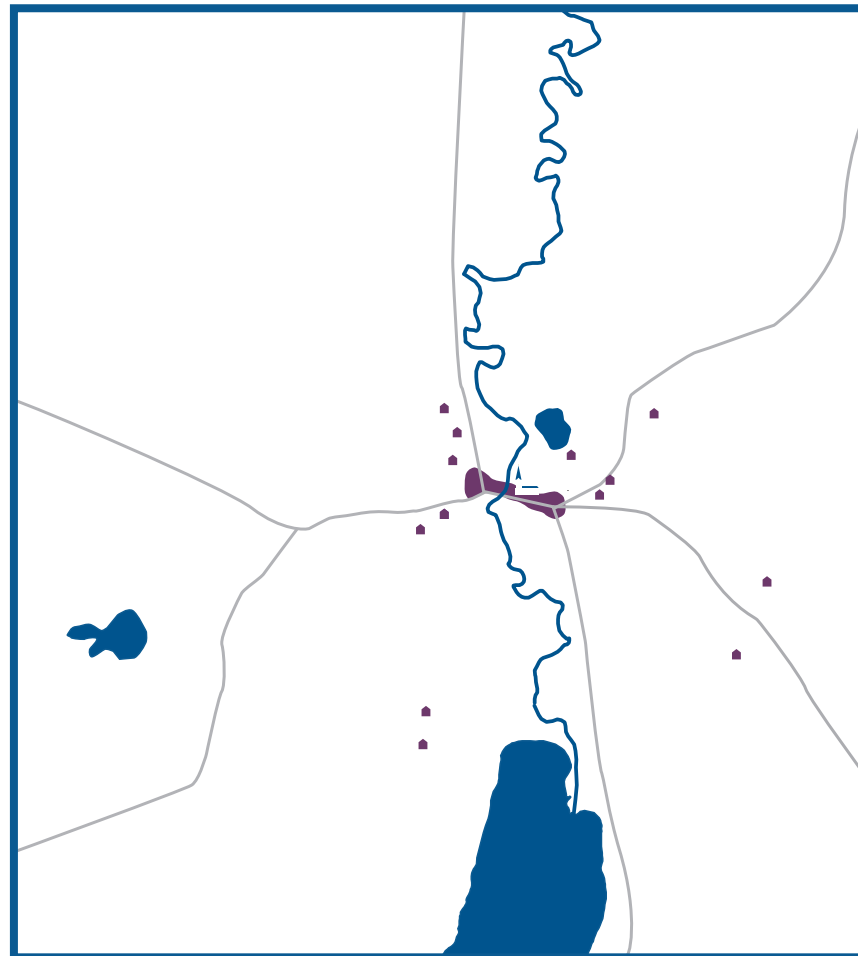
Värnamo är idag en välmående och växande stad mellan skogar, jordbruk och sjöar. Stadens positiva utveckling är inte något givet tillstånd utan bygger på att en positiv utvecklingsspiral kan fortsätta.

Det är platsens kvaliteter som avgör var människor vill bo, leva och verka. Värnamo stad har goda förutsättningar att utvecklas i positiv riktning bland annat tack vare det geografiska läget, med goda pendlingsmöjligheter till stora arbetsmarknader. I framtiden planeras också höghastighetsbanan att gå via Värnamo på sin väg mellan Stockholm, Malmö och kontinenten. Andra förutsättningar för en positiv utveckling är den expanderande hög- och yrkeshögskolan, det aktiva näringslivet och de fina naturområdena i och utanför staden. Närhet till parker och möjlighet till rekreation värderas högt vid valet av bostad.

Till år 2035 planerar vi för mer innehåll och för fler människor. Vi har gjort resan förut!

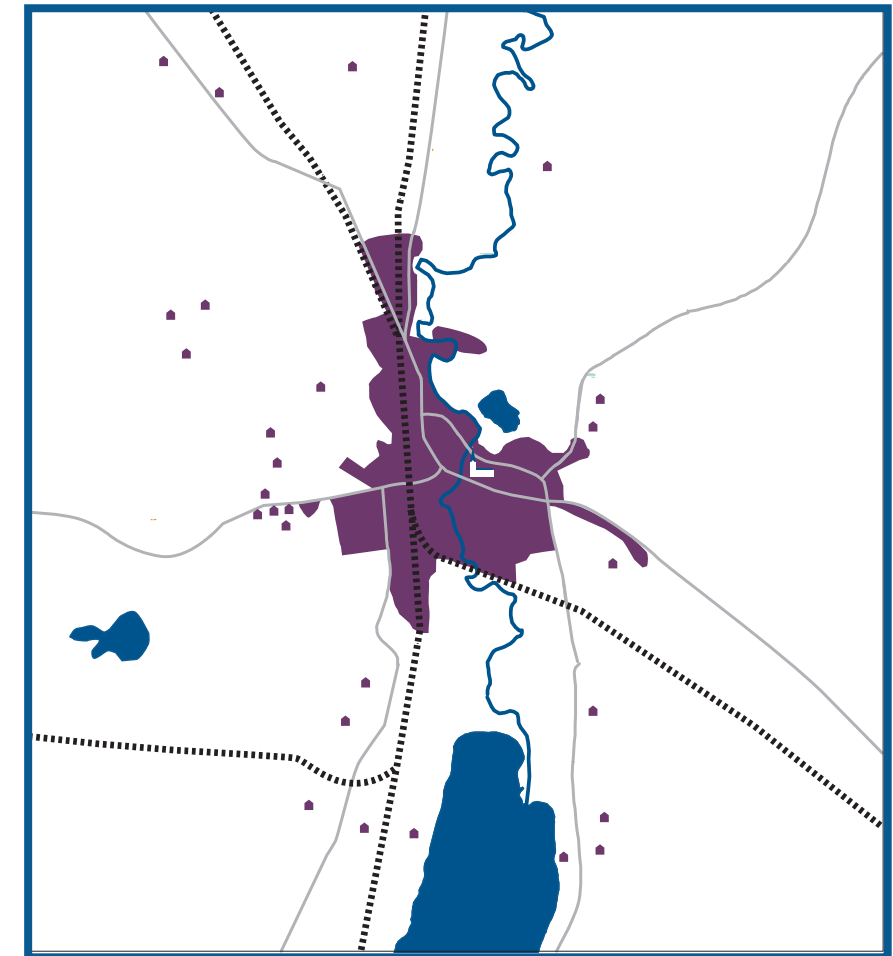

1850

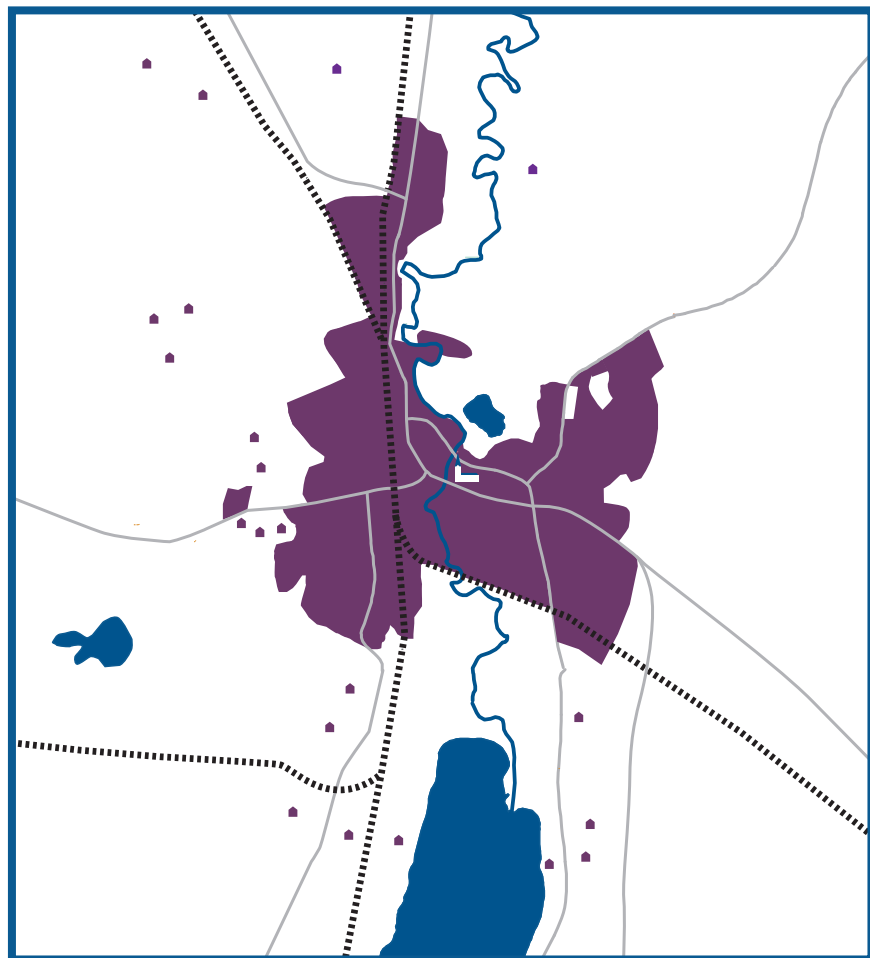
Schematisk bild som visar Värnamo tätort vid 1850-talet.

1950

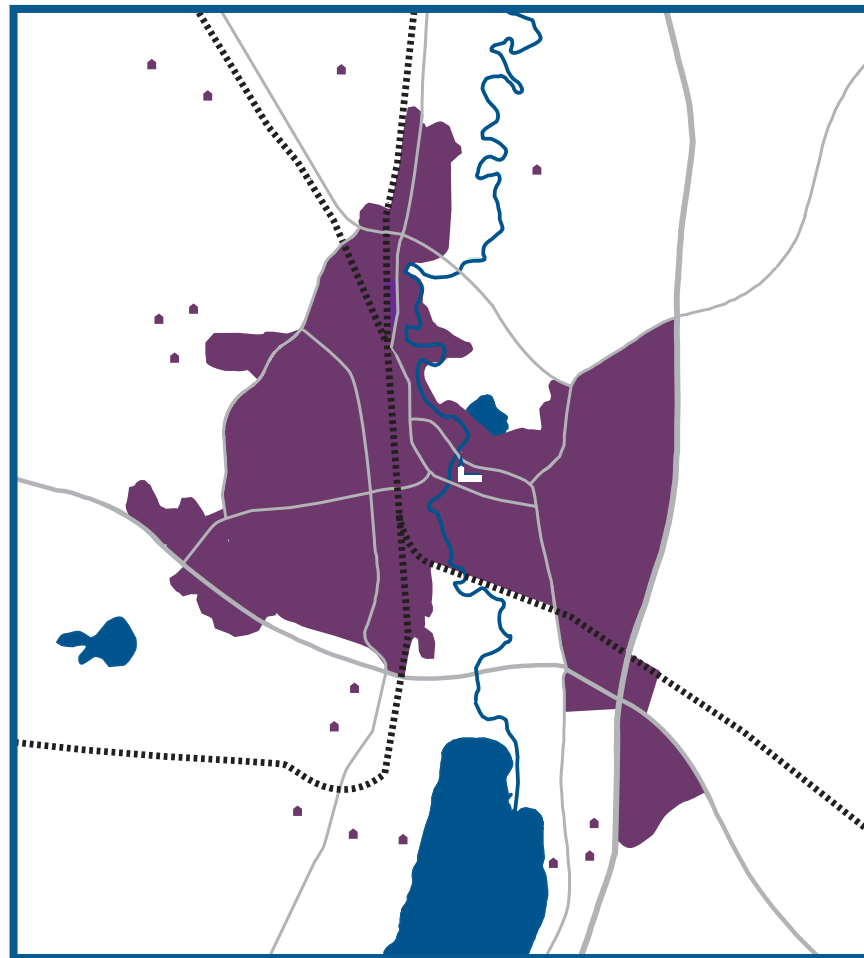
Schematisk bild som visar Värnamo stad vid 1950-talet.

1970

Schematisk bild som visar Värnamo stad i slutet av 1970-talet.

2018

Schematisk bild som visar Värnamo stad idag.

2035

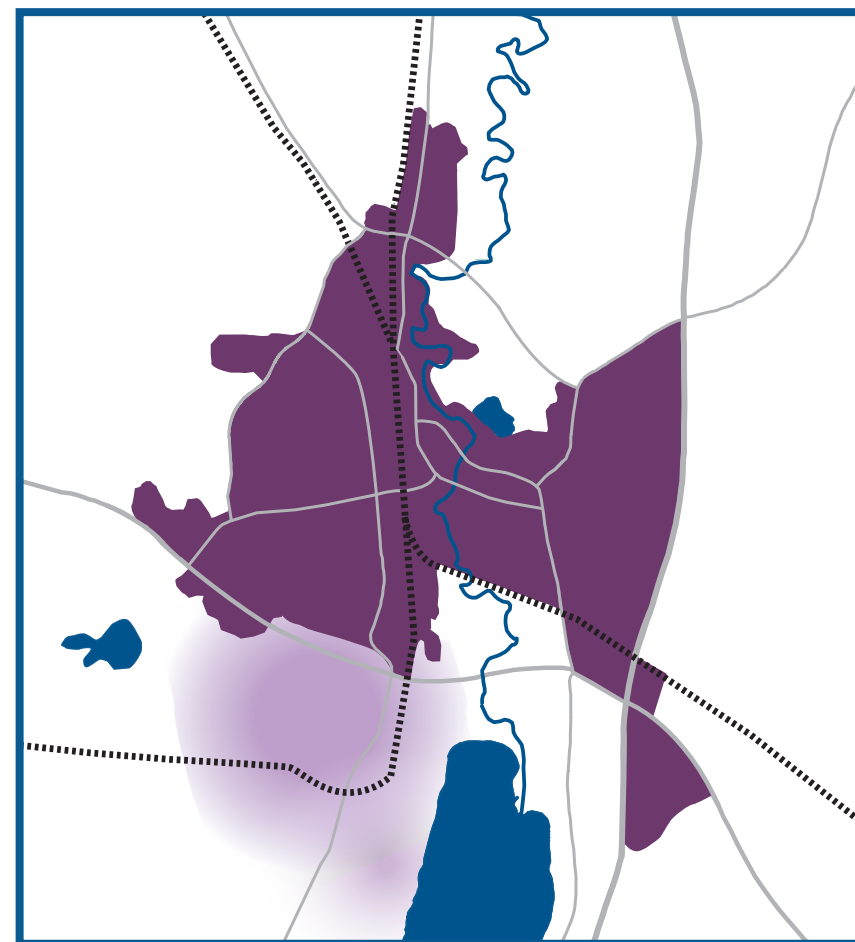
Illustrativt: Olika utbyggnadsstrategier för Värnamo stad

Värnamo stads tillväxt kräver nya tankar om hur staden ska utvecklas och växa. Hur Värnamo stad än växer för det med sig både fördelar och nackdelar. Samhällsplanering handlar till stor del om att göra avvägningar och att hitta den strategi som är mest lämpad för ändamålet. I detta fall handlar det om att hitta den utbyggnadsstrategi som är mest lämpad för att nå kommunens vision: **Värnamo den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035.**

Illustrationerna till höger visar att, hur vi än väljer att fördela stadens tillkommande bostäder, verksamheter och samhällsfunktioner, så möts vi av olika vinster och olika utmaningar. **Valet av vilken eller vilka utbyggnadsstrategier som Värnamo stad ska växa med görs i dokumentet fördjupad översiktsplan för Värnamo stad (en så kallad FÖP).** Den fördjupade översiktsplanen redogör hur staden geografiskt ska byggas ut och visar hur kommunen ämnar använda bebyggelse samt mark- och vattenresurser inom stadsområdet.

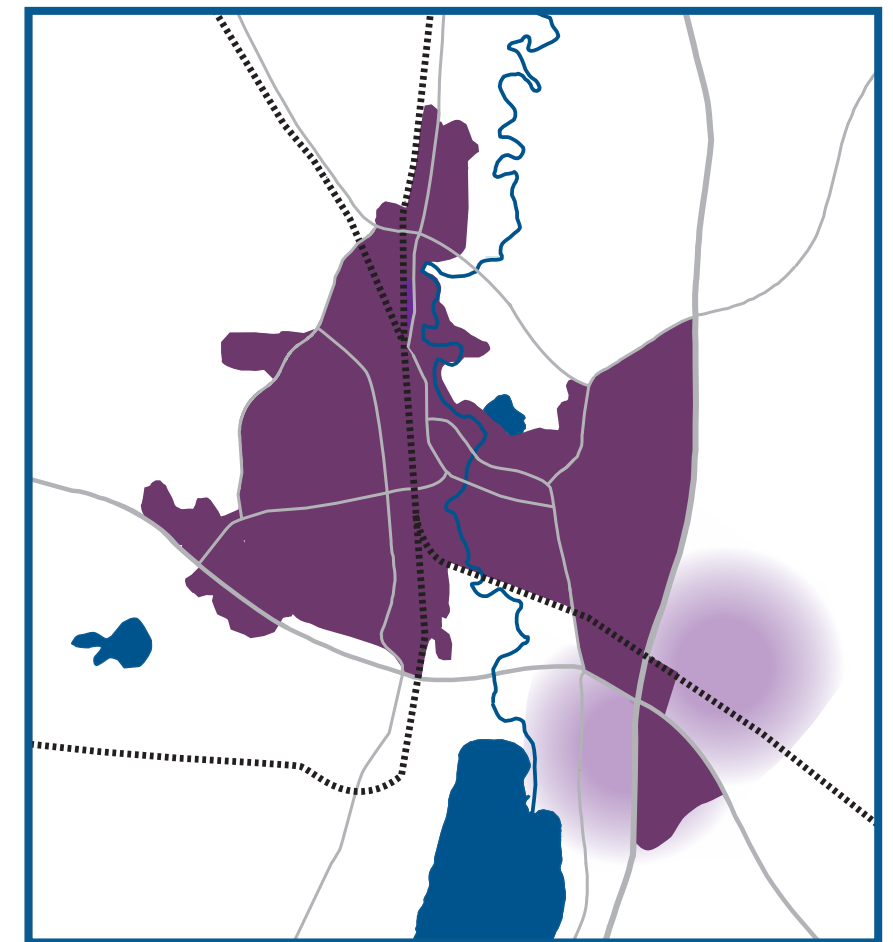
Kommunen har för avsikt att under 2019 inleda arbetet med att ta fram en ny fördjupad översiktsplan för Värnamo stad. Där kommer stadsbyggnadsvisionen fungera som ett vägledande dokument, vilken visar vad vi vill med Värnamo stad.

Växa åt sydväst

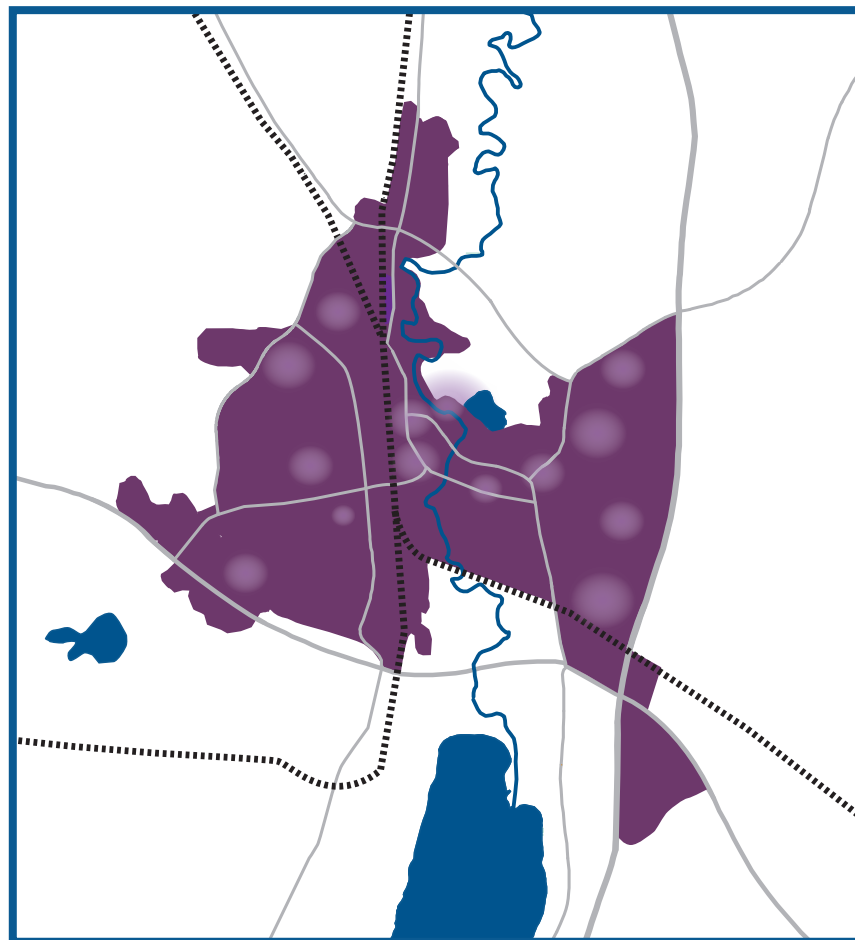
- + Attraktivt naturnära läge
- + Enkelt genomförande, mindre markägokonflikter
- Barriäreffekter - väg 27
- Sämre koppling till stadskärnan och nytt stationsläge

Växa åt sydost

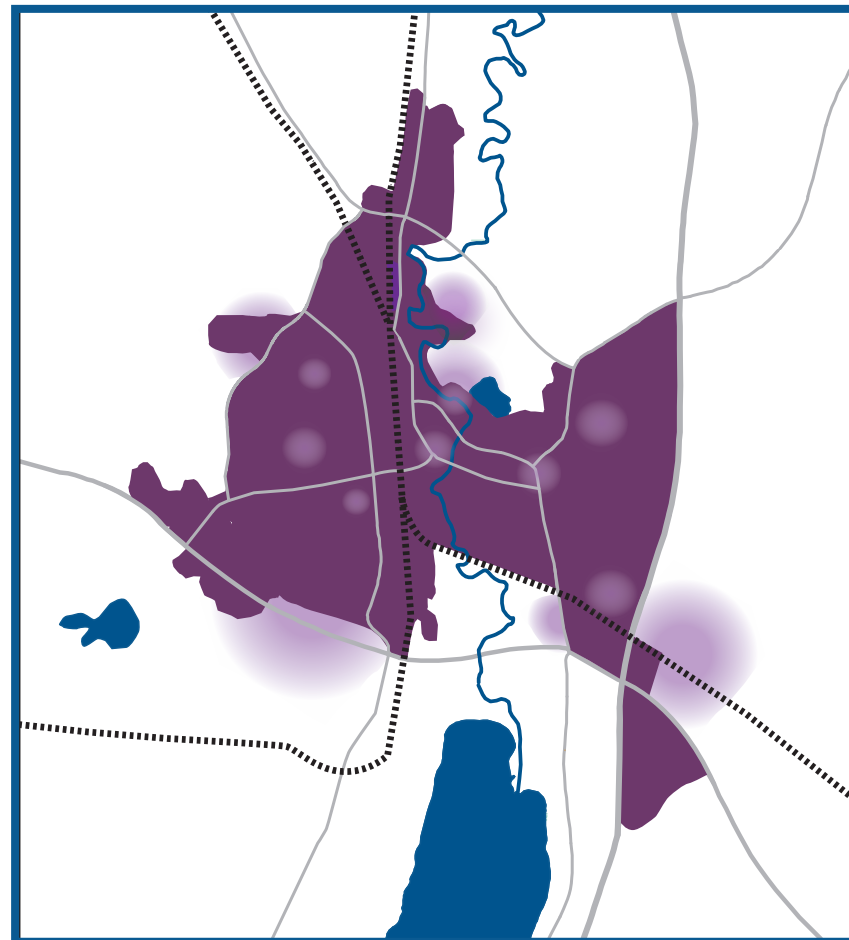
- + Strategisk utveckling i ett långt perspektiv
- + Staden blir mer tillgänglig för pendlare och handel
- Hantering av buller
- Barriäreffekter - Europa väg 4 och väg 27

Växa inåt

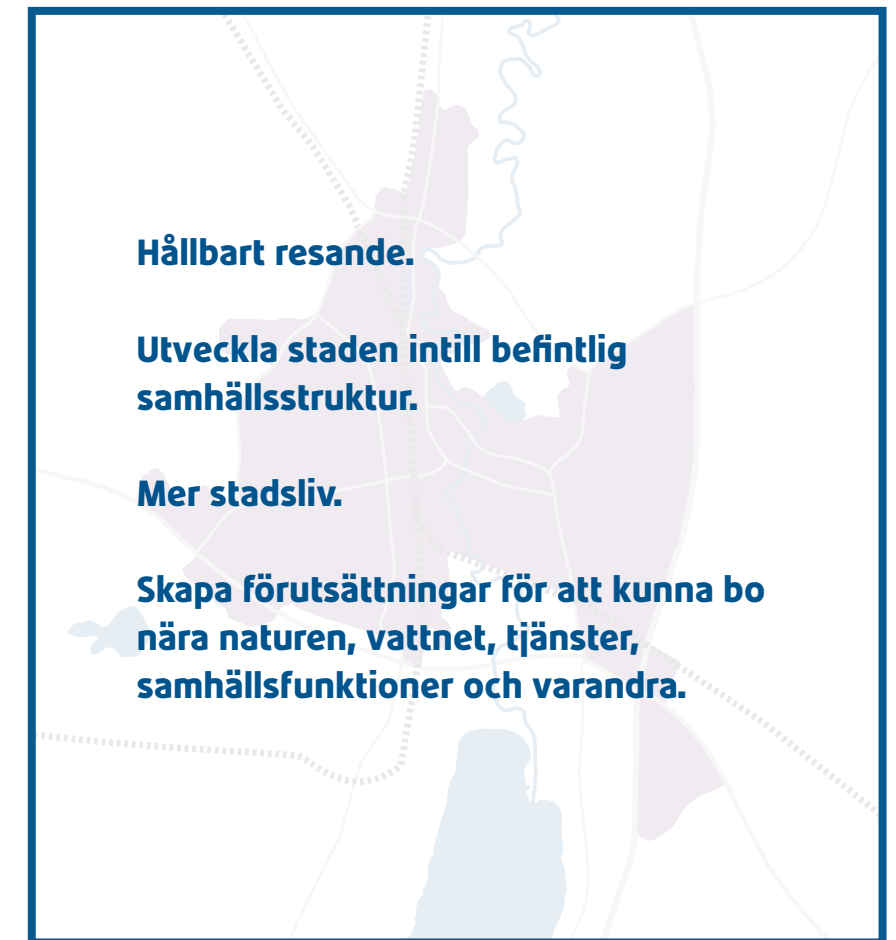

- + Ökad tillgång till tjänster och samhällsfunktioner
- + Ökad möjlighet för strategiskt byggande av hållbar stad
- Genomförande kräver bredare överenskommelse
- Risk att befintliga värden skadas

Växa inåt och utåt

- + Bidrar till förstärkning av den befintliga staden
- + Bättre förutsättningar för minskat bilberoende
- Många mindre planer, vilka kan vara tidskrävande

Hållbart resande.

Utveckla staden intill befintlig samhällsstruktur.

Mer stadsliv.

Skapa förutsättningar för att kunna bo nära naturen, vattnet, tjänster, samhällsfunktioner och varandra.

2035

Värnamo stad ska tillgodose många skilda behov och önskemål på service, kultur, boende, verksamheter och offentliga rum. För att bli den platsen krävs det att människan är i centrum för utvecklingen, att staden har en mänsklig skala och att invånarnas önskemål och idéer får ta plats!

Foto: Patrik Svedberg.

Stadsbyggnadsprinciper för utvecklingen av Värnamo stad

I arbetet med stadsbyggnadsvisionen för Värnamo stad har fem stycken stadsbyggnadsprinciper tagits fram. **Stadsbyggnadsprinciperna beskriver ett blandat och sammanhållet Värnamo stad där det är nära mellan allt och alla.**

Stadsbyggnadsprinciperna fungerar som vägledning när vi planerar, utvecklar och bygger Värnamo stad. De ger också en gemensam samsyn för hur Värnamo stad ska utvecklas över tid och beskriver vilka spelregler som ska gälla. Stadsbyggnadsprinciperna kan användas av tjänstepersoner, politiker eller andra aktörer som arbetar med samhällsutveckling.

Bilder och illustrationer förmedlar **inte** "såhär ska vi bygga", utan fungerar mer som ett komplement för att tydliggöra och exemplifiera texten om stadsbyggnadsprinciperna.

1. Blandad stad

2. Tätt och sammanhållet

3. Attraktiva mötesplatser

4. Grön-blå stad

5. Hållbart resande

1. Blandad stad

Vi utvecklar det befintliga och kompletterar med nytt för att skapa variation. Visionen är att skapa en blandad stad som har många olika typer av värden och kvaliteter. I Värnamo stad blandas olika bostadstyper, upplåtelseformer, verksamheter, funktioner och konstnärliga uttryck. Stadsrummet befolkas av en blandning av människor, vilket sammantaget bidrar till att Värnamo är en socialt blandad stad.

Socialt blandad stad

Samhällsplaneringen ska verka för att Värnamo stad ska vara en socialt blandad stad. Nya stadsdelar i Värnamo stad bör möjliggöra många olika typer av boenden och möjliggöra för en större mångfald bland de boende. Unga, äldre och grupper med olika etnicitet och socioekonomisk bakgrund ska kunna bo, leva och verka i samma område. De offentliga rummen i befintliga eller tillkommande områden ska vara flexibla, samspela med varandra och utgå från vad dagens och kommande invånare behöver för att leva ett gott liv i Värnamo stad.

Variation i den byggda miljön

Genom medveten och långsiktig samhällsplanering ska nya bostadsmiljöer skapas i stadsmiljöer där sådana saknas idag, på samma sätt som kontor och verksamheter kan möjliggöras i renodlade bostadsområden. Den här definitionen av blandad stad är vare sig möjlig eller lämplig överallt i Värnamo stad, men där den är lämplig finns goda förutsättningar för att utveckla attraktiva stadsmiljöer innehållande liv och rörelse, både under dag- och kvällstid.

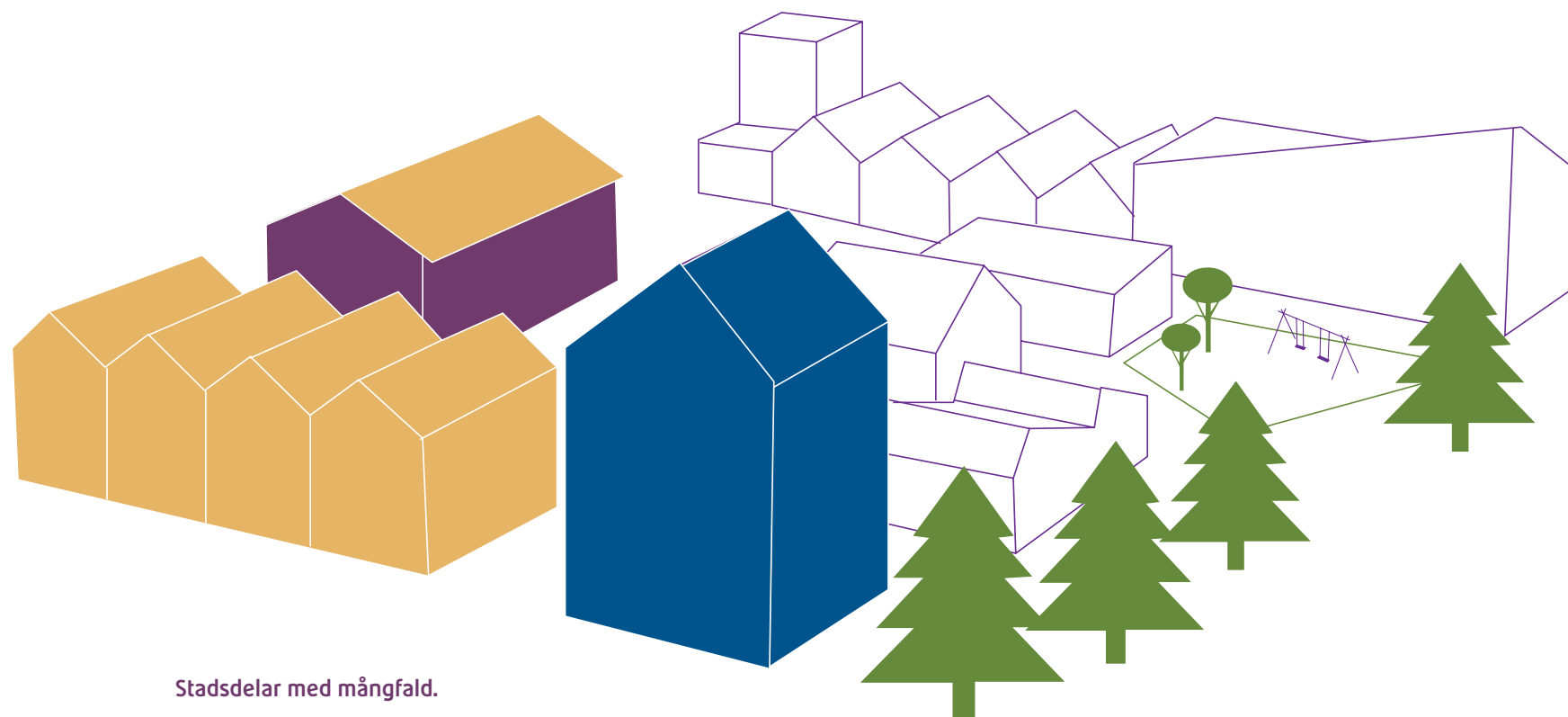
I en blandad stad varierar bebyggelsen stilmässigt, höjdmässigt, färgmässigt och materialmässigt. Historiskt är detta en tradition som Värnamo stad har följt. -Att fortsätta skapa ett brett utbud av platser och rum med olika karaktär, skala och intimitet är något samhällsplaneringen ska fortsätta att verka för.

Förändringar och nybyggnation ska ha hög arkitektonisk kvalitet och gestaltas inbjudande mot omgivningen, mot de publika rummen och med hänsyn till befintliga kvaliteter. Mötet mellan olika material, konstnärliga uttryck, arkitekturstilar, nya och gamla byggnader bidrar till att Värnamo blir en mer spännande och attraktiv stad att bo, leva, verka och besöka.

- **Mångfald!**
- **Variation i den byggda miljön**
- **Hög arkitektonisk kvalitet**
- **Synliggöra stadens berättelse i samhällsplaneringen**
- **Gestalta mot omgivningen och de publika rummen**

Stor variation i den byggda miljön.

Stadsdelar med mångfald.

Ett Värnamoexempel med
blandad bebyggelse är
kv. Städet som innehåller olika
typologier, färger och material!

Foto: Fotograf: Johan Nylander. Hämtad från finnvedsbostader.se.

Mänsklig skala

Olika material och uttryck

Olika funktioner på bottenplan

Inspirationsbild: Norrberget, av Ettelva arkitekter. Hämtad från: ettelva.se.

An architectural rendering of a modern residential courtyard. The scene features a paved walkway with a brick pattern, a seating area with metal chairs and a table, and a large tree with autumn foliage. In the background, there are modern buildings with balconies and a yellow building with a gabled roof. People are shown walking, sitting, and playing in the courtyard.

Stadsrum för alla

Lugna platser också!

Inspirationsbild: Norrberget, av Ettelva arkitekter. Hämtad från: ettelva.se.

2. Tätt och sammanhållet

Till år 2035 planerar vi både för mer innehåll och för fler människor i Värnamo stad. Enligt Värnamo kommuns vision bor det 40 000 invånare i kommunen år 2035. Stora delar av den befolkningstillväxten förväntas tillkomma i Värnamo stad och detta genom att främst utveckla stadens befintliga samhällsstruktur.

Främst växa inåt

Förtätning och omvandling är en viktig strategi för Värnamo stads utveckling. Samhällsplaneringen ska i första hand planera för att utveckla och bygga Värnamo stad inåt. Detta för att undvika att bygga på oexploaterad natur- och jordbruksmark. Genom att växa inåt undviks också ett ökat bilberoende som ofta tillkommer när städer växer utåt. Utpekade platser och områden som är lämpliga för förtätning bör analyseras ytterligare, vilket görs i den fördjupade översiktsplanen för Värnamo stad.

Värnamo stads tillväxt bör så långt det är möjligt samlas inom en femkilometersradie från stadskärnan. Det möjliggör en stad som gynnar gång- och cykeltrafik och skapar hög tillgänglighet utan att för den sakens skull vara bilberoende. Genom att växa inåt kan Värnamo fortsätta vara en stad där det är nära till naturen, till vattnet, till det öppna jordbrukslandskapet och till varandra. Se människor och ha nära till stadens utbud värderas högt av många.

Möten, trygghet och hemkänsla

Förtätning handlar inte bara om att bygga bostäder, utan också om att skapa attraktiva och hälsosamma offentliga rum för dagens invånare och framtida generationer. Stadens offentliga rum ska utformas med omsorg och mångfunktionalitet.

Tillit är ett nyckelord för ett fungerande samhälle. I ett samhälle med hög tillit känner sig människor delaktiga, trygga och rättvist behandlade.

Bild: Felleshus kv. Insikten, Vallastaden. Arkitekt: Ahl Dahlén Byggkonsult. Hämtad från från: vallastaden2017.se

En viktig förutsättning för tillit är att skapa förutsättningar för platser där möten kan ske. Tillit skapas där människor lever, bor och verkar.

Det är i de offentliga rummen vi ska mötas, transportera oss, motionera, umgås, leka och så vidare. Eller bara sitta ner och vila. God planering och utformning av staden underlättar goda relationer mellan människor och skapar trygghet. Grannar och grannkontakter är viktiga för trivsel och social hälsa. Bostadsgården och grannskapet är de viktigaste mötesplatserna för både spontana aktiviteter och ska vara ett socialt rum som behärskas av de boende.

Stor vikt ska läggas på utformning av gemensamma ytor, både inom- och utomhus. Se andra, vara en del av ett sammanhang och känna sina grannar skapar trygghet och att få möjlighet till mer eller mindre spontana aktiviteter skapar utrymme för kreativitet.

Felleshus - plats för möten och gemenskap

I varje kvarter in Linköpings nya stadsdel Vallastaden finns ett så kallat felleshus som är en växthuslikande byggnad på minst 250 kvm som ska hålla medelhavsklimat för att erbjuda en plats för kvarterets boende att mötas även på vintern. Vad dessa gemensamma lokaler ska användas till förväntas kvarterets boende gemensamt bestämma.

Bild: Stadsberget i Piteå är mycket mer än bara ett parkeringshus, det är också ett offentligt rum. Hämtad från: Piteå Tidning

Bild: Under vintertid fungerar slänten intill parkeringshuset i Piteå även som pulkabacke. Hämtad från: whitearkitekter.com

Rätt tätt

Förtätning ställer oss inför en hel del utmaningar, men möjliggör också lösningar där flera funktioner kan kombineras till det bättre. Genom att förtäta skapas goda förutsättningar för de kvaliteter som den täta staden ger, till exempel, närhet till arbete, handel, kultur, service, parker och framförallt närhet till varandra. Förtätning ger oss också möjligheter att förbättra stadsstrukturen ytterligare med bra platser och tydliga stråk.

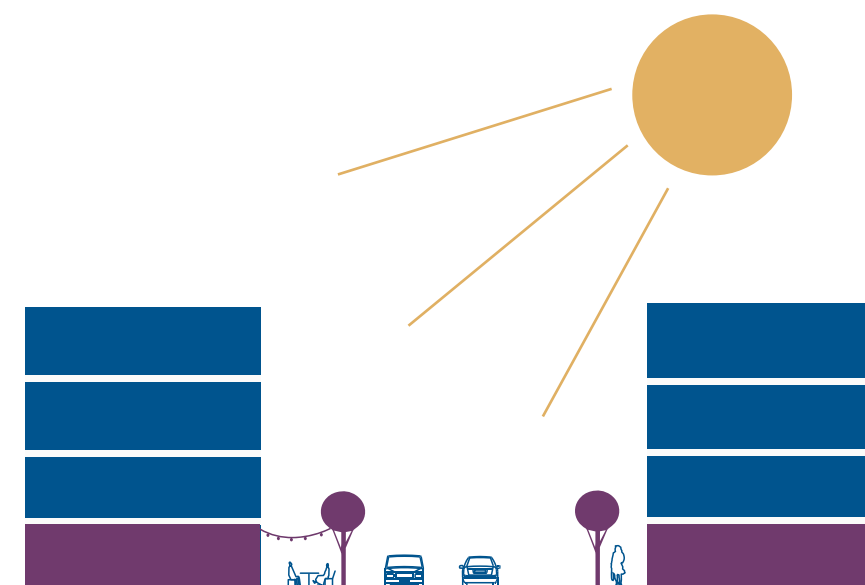
Vad som är rätt tätt för Värnamo stad skiljer sig från vad som är rätt tätt för större städer. Förtätning har en borte gräns som inte ska passeras. Förtätning av Värnamo stad ska genomföras på ett klokt och genomtänkt sätt. Förtätning av staden ska ske under förutsättning att det görs på ett sätt där kvalitet och gestaltning får väga tungt. Vid förtätning är det viktigt att stadsrummet kompletteras med fler funktioner och kvaliteter och inte tvärt om.

För att människor ska vilja röra sig i och vara i gaturummet måste det upplevas tryggt och attraktivt. Dagsljus, grönska, rymliga gång- och cykelbanor ska främjas. Tillgång till dagsljus är en viktig hälsoaspekt. Människor behöver dagsljuset för att hålla en naturlig dygnsrytm och må bra. För att undvika risken att befintliga värden skadas är det viktigt med dialogarbete och att samverka över gränser.

Den mänskliga skalan

Den mänskliga skalan är viktigt att ta tillvara på i samhällsplaneringen. Eftersom det är vi människor som bor, lever och arbetar i staden bör stadsmiljön präglas av en mänsklig skala och bjuda på varierande upplevelser. Detta görs genom att planera och utforma stadsrummet utifrån människans perspektiv och genom att alltid ta hänsyn till de förutsättningar som platsen ger. Ett område med höga byggnader kan exempelvis behöva ha större ytor omkring sig för att kunna släppa ner sol och vind på gatan. Ett område med lägre byggnader kan byggas tätare och gatan mellan byggnaderna kan då bli mindre utan att äventyra människans upplevelse av skala och plats. Fasader och fönsterliv

kan påverka vår upplevelse av skala och storlek. Exempelvis kan ett område med högre byggnader upplevas mer greppbart om den nedersta våningen gestaltas mot gatan med varierande material och tillika varierande upplevelser.

Eftersom det är vi människor som upplever staden bör stadsmiljön ha en mänsklig skala och bjuda på varierade upplevelser. Det uppnår vi genom att planera och utforma stadsrummet utifrån människans perspektiv. Vad som är mest lämplig utformning skiljer sig från den aktuella miljön.

Starkare stadskärna

Särskilt prioriterade områden för förtätning är stadens centrala delar. Omvandlingsområden ska bidra till en utvidgning av stadskärnan, så fler människor kan bo, leva och verka där. Stadskärnan i Värnamo stad ska stärkas med mer innehåll och upplevelser som ger liv stora delar av dygnet.

Genom ett utökat befolkningsunderlag, fler verksamhetslokaler och arbetsplatser samt platser för lek och rekreation kommer fler människor att vistas i och röra sig i stadskärnan.

An aerial illustration of a river restoration project. The river flows through the center, with a bridge crossing it in the upper part. On the left bank, there are several terraced green roofs on buildings, a small circular pond, and a path with people walking and cycling. On the right bank, there are more buildings, a path with people walking and cycling, and a small boat on the river. The text 'Utnyttja taken' is on the left, 'Utveckla mötesplatser' is on the right, 'Ett mer levande årum' is in the center, and 'Nya kopplingar' is at the bottom left.

Utnyttja taken

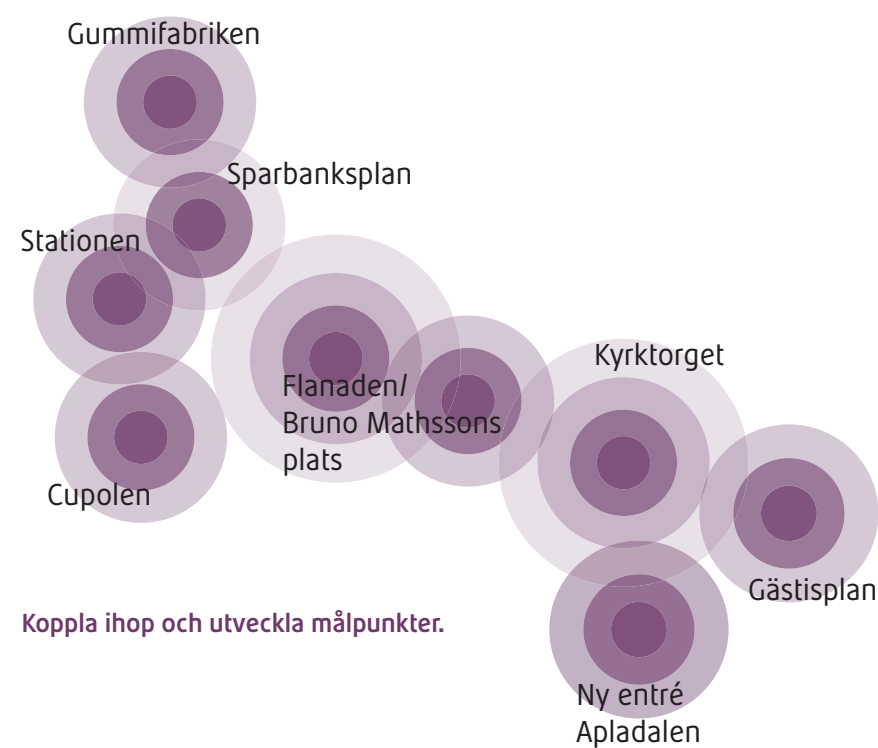
Utveckla mötesplatser

Ett mer levande årum

Nya kopplingar

För att kunna ge plats för fler måste stadskärnan både bli större och tätare. Ny bebyggelse i stadskärnan ska därför planeras för framtida handel och verksamheter på bottenplan. I Värnamo stads stadskärna ska en småstadskarakter eftersträvas, där tre till fem våningar anses lämpligt för bebyggelsen.

Ett attraktivt stadsliv bygger på en mångfald i innehåll och utbud. Publika platser i Värnamo stads stadskärna ska stärkas ytterligare med liv och upplevelser genom att koppla ihop och utveckla målpunkter. Tillgängliga målpunkter i stadskärnan bidrar också till att målpunkter såsom Gummifabriken, Kyrktorget och Järnvägsplan knyts samman ytterligare. Täthet mellan målpunkter bidrar även till att stärka stadens identitet.

Stadens torg fyller viktiga funktioner i stadslivet såsom plats för möten, handel, kultur och rekreation. Stadskärnans torg har potential att utvecklas, få en mer flexibel användning och gynna stadslivet mer än vad de gör idag.

Levande centrumhandel

I takt med att Värnamo stad växer ger det potential för ökad handel i stadskärnan. Handeln har en nyckelroll när det gäller att skapa liv, attraktion och förutsättningar för tillväxt i stadens centrala delar. Att fler människor rör sig i stadskärnan bidrar till att nya verksamheter kan tillkomma och att befintliga kan bestå. Ett brett och varierat utbud med butiker, caféer och restauranger drar många besökare till stadskärnan.

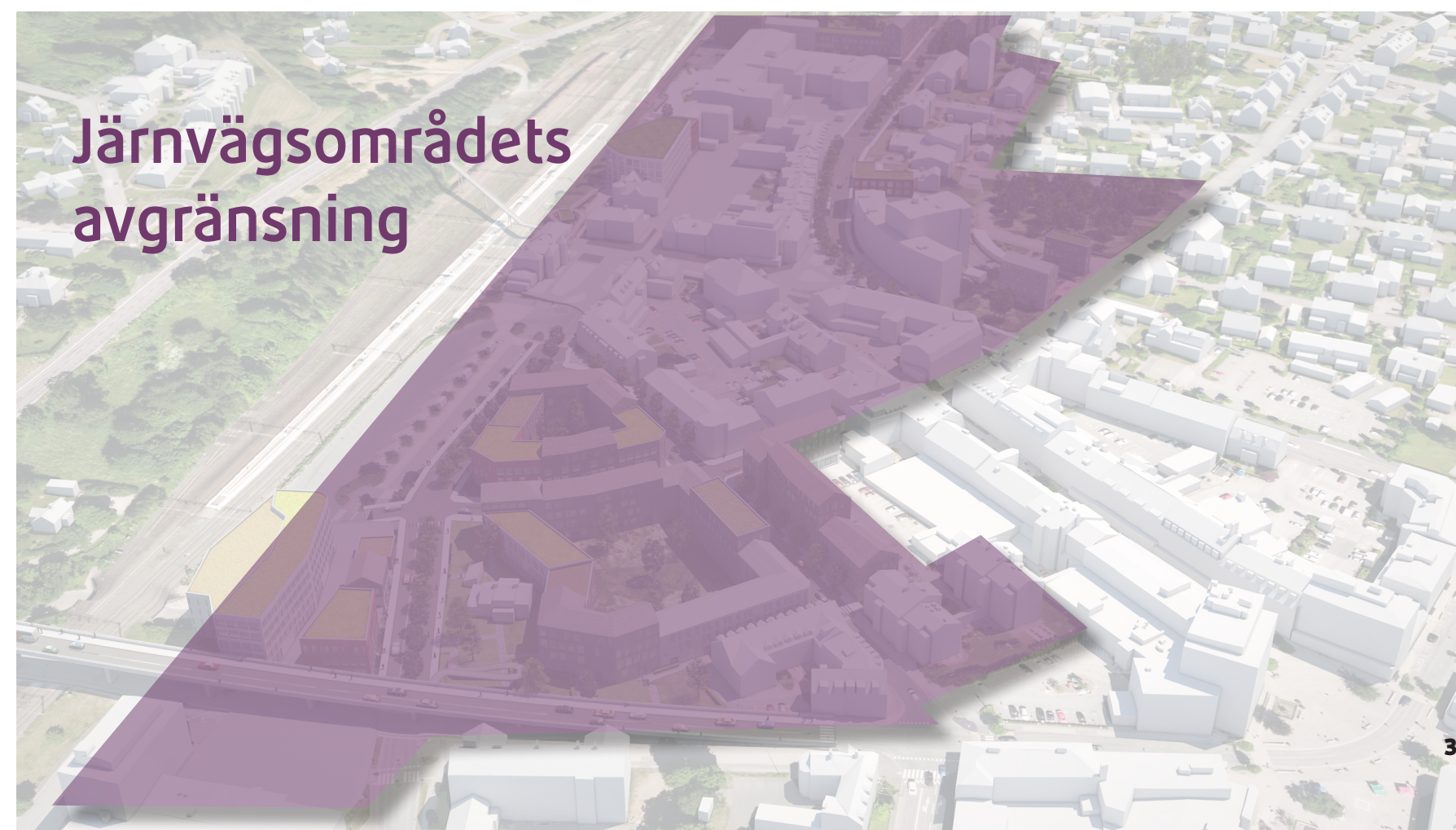
En utmaning som centrumhandeln står inför är externhandeln och e-handeln som ökar. För att säkra levande centrumhandel krävs lyhördhet och god dialog mellan kommunen och aktörerna i centrum. En förutsättning för att man ska vilja vara i stadskärnan är att den fysiska miljön upplevs vacker, upplevelserik och trevlig. Kunder söker upplevelsebaserad konsumtion. 2019 planerar kommunen att arbeta vidare med centrumutveckling för Värnamo stad. Där kommer utvecklingsstrategier för stadskärnan innehållande bostäder, handel, kontor, mötesplatser och stråk att konkretiseras ytterligare.

Järnvägsområdet

Värnamo kommun arbetar med att ta fram ett stadsutvecklingsprogram för Järnvägsområdet i Värnamo stad. Stadsutvecklingsprogrammet är ett visionärt förslag och visar hur området kan utvecklas. Stadsutvecklingsprogrammet föreslår en utveckling där området blir en integrerad del av stadskärnan med mötesplatser, utbildningslokaler, lek- och parkmiljöer, bostäder, handel samt kontor och parkering.

Järnvägsområdets målbild, vilken har tagits fram tillsammans med fastighetsägare lyder enligt följande:

”Vi ska förtäta smart med en blandning av bostäder, verksamheter, handel, kultur och nöjen, samt verka för ett rikt studentliv. Järnvägsområdet är en god plats att bo på och ett attraktivt besöksmål. Järnvägsområdet är en flexibel miljö som kan anpassas efter säsong och behov. Grönska varvas med bebyggelse och rekreation längs ett starkt stråk med handel och upplevelser. Alla trafikanter kan samsas och komma fram.”

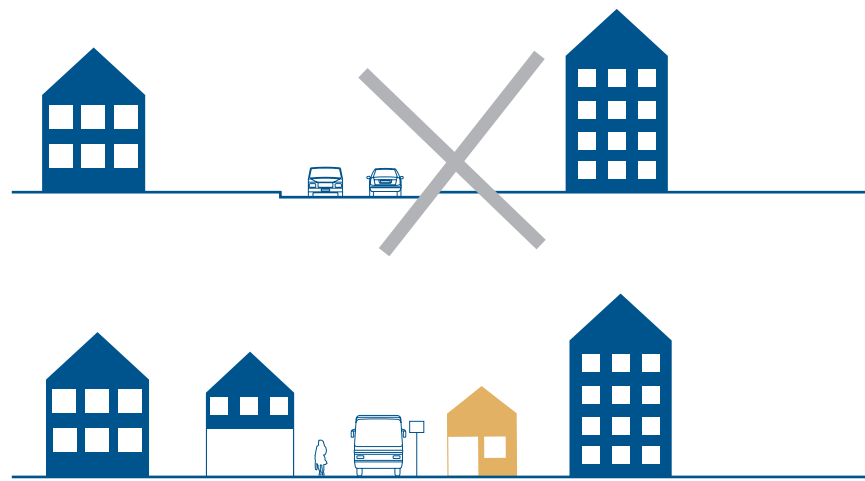

Urbana stråk

Förtätning bör också ske vid strategiskt belägna platser, till exempel där bussen stannar eller intill stadens huvudstråk. Stadens stråk ska ses som ett offentligt rum där värdet för flyttning kompletteras med rekreativa värden. Stråken bör vara olika i sin karaktär för att ge mervärde för de som rör sig i stadens alla delar.

Genom att omvandla överdimensionerade vägar till urbana stråk kantade av ny bebyggelse kan stråken utvecklas till attraktiva stadsrum som får områden att växa ihop, mentalt såväl som fysiskt. Gemensamt för stadens urbana stråk är att de ska möjliggöra för bottenvåningar med funktionsblandning och vara lätta att röra sig i och längs med för gående och cyklister. De ska knyta samman platser och målpunkter inom staden men också vara upplevelser i sig själva.

- **Främst utveckla befintlig samhällsstruktur**
- **Sammanhållet och upplevelserikt**
- **Mer för alla på nära håll**
- **Berika staden med fler kvaliteter och funktioner**
- **Bottenplan som innehåller butikslokaler eller andra publika verksamheter**
- **Utveckla urbana stråk**

Täthet kring stadens stråk.

Exempel på väg med potential att kunna bli ett urbant stråk är Malmövägen.

Städet

Malmövägen

3. Attraktiva mötesplatser

När vi planerar, utvecklar och bygger Värnamo stad görs det med ambitionen att skapa, utveckla och aktivera fler offentliga rum. Värnamo stads offentliga rum är platser där människor möts, umgås och inspireras av varandra. Det är platser som präglas av öppenhet, funktion och betydelse.

Mångfald = en styrka

En stads attraktivitet hänger nära ihop med de offentliga rummen: stadens torg, årum, stråk och parker. Det är i dessa rum som en stor del av den attraktiva staden skapas. Värnamo stads offentliga rum ska vara trygga, tillgängliga, tydliga och erbjuda en variation av upplevelser och aktiviteter. Samhällsplaneringen ska verka för en bredd av dynamiska mötesplatser där kulturer blandas, där ung möter gammal, och där Värnamos stads historia möter framtid. Styrning av hur det offentliga rummet används, genom en fast möblering och gestaltning, ska balanseras mot behovet av flexibilitet och föränderlighet.

Delaktighet

Det finns olika former av delaktighet och alla är viktiga att tänka på i samhällsplaneringen. Olika frågor kräver olika form av delaktighet. För att skapa platser till alla, ska kommunen planera för och tillsammans med många olika grupper.

Flickor och pojkar, kvinnor och män i olika åldrar, från olika bakgrund och utifrån olika funktionsförmågor har olika syn på vad som är attraktivt och goda livsmiljöer. Extra fokus bör läggas på barn, unga och äldre eftersom de grupperna har svårare att komma till tals.

Bild av Christian Immonen

Kommuninvånare ger förslag hur man kan skapa liv i stadskärnan och därmed göra det mer attraktivt att vistas i staden. Bilden visar en pir, där man ska kunna sitta och njuta av närheten till vattnet. Intill piren ges förslag på byggnader som kan inrymma små lunchrestauranger, popup-företag eller visningsrum för olika företag/verksamheter under begränsad tid.

En stadsmiljö upplevs som mest trivsamt när det finns andra människor i den. Därför ska en levande stadsmiljö som är befolkad stora delar av dygnets timmar eftersträvas. En levande stadsmiljö är inget som skapas i enskilda projekt. Det utvecklas när människor möter människor och gör saker tillsammans. Särskilt prioriterat område för levande stadsmiljö är i Värnamo stads stadskärna.

Levande och trygg stadsmiljö.

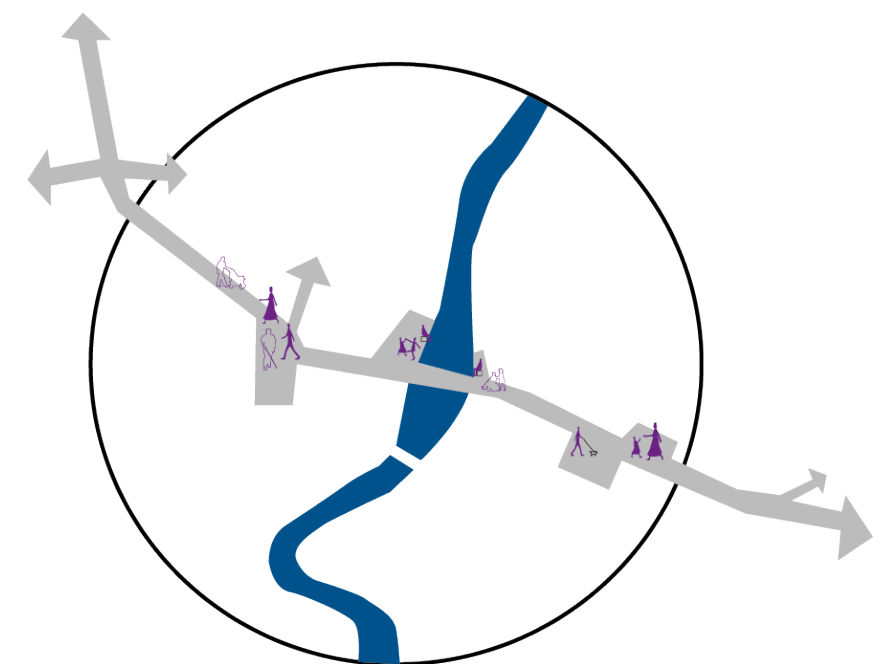
Mötesplatser i ett nätverk

Mötesplatser som ingår i ett nätverk innebär att vi rör oss mer till fots eller med cykel i det offentliga rummet. Prioriterade mötesplatser att utveckla är publika platser i anslutning till kollektivtrafik och gång- och cykelstråk.

Utveckla stadslivsstråk

Publika platser i Värnamo stads stadskärna ska bindas ihop och stärkas ytterligare med liv och rörelse. Detta genom att stärka och utveckla målpunkter i ett så kallat "stråktänk". Ett bra stråk lockar människor. Det är fullt av liv, det händer mycket, människor möts och människor går dit även utan en särskild anledning.

Stadens viktigaste stadslivsstråk är idag Storgatan, Storgatsbacken och Järnvägsplan. Flera viktiga målpunkter och mötesplatser finns inom och i anslutning till stadslivsstråket. Samhällsplaneringen ska verka för att också koppla Gummifabriken till detta stadslivsstråk.

En stadsrumssekvens som samlar människor.

Utveckla stadskärnan i ett stråktänk.

Järnvägsområdet

Stråket mellan Gummifabriken och Cupolen är också ett viktigt stråk med stor utvecklingspotential. Inom stråket finns flera viktiga målpunkter, såsom järnvägsstationen, Cupolen och Gummifabriken, vilka alla är viktiga för Värnamo stads identitet, historia och varumärke. Genom att stärka stråket ytterligare kan fler möjligheter för till exempel kunskap, kultur och innovation möjliggöras.

Ett levande årum

Årummet som Lagan utgör är en viktig komponent för Värnamo stads identitet. Årummet är ett rekreationsstråk med berikande stadsgrönska som förbinder stadskärnan med andra delar av staden och dess omland.

Lagan ska kontinuerligt utvecklas till ett attraktivt vistelserum och rörelsestråk. Med sina olika karaktärer där, urbant, vilt och kulturpräglad avlöser varandra ges utrymme för en mängd olika aktiviteter. **Utveckla och stärka det stråk som Lagan utgör är något som kommunen arbetar med i pågående projekt Laganstråket.**

Konst

I samband med förändringar bör man alltid pröva möjligheterna att integrera konstnärlig gestaltning. Konstnärlig gestaltning kan användas för att berika staden med upplevelser, göra den mer spännande och för att stärka stadens identitet. Offentlig konst bjuder in, berör och berikar både människor och mötesplatser. Den kan vara fast eller tillfällig, vara funktionell eller möjlig att interagera med, och utförd i en mångfald av tekniker.

Belysning som markerar platsen och ökar tryggheten

Belysning har en central roll i gestaltningen av stadsrum, särskilt under årets mörka månader. Genom att lysa upp växtlighet, fasader och mindre platser snarare än själva gång- och cykelbanorna minskar också bländning och överblickbarhet ökar. Belysning kan också bidra till att stärka staden eller en plats identitet.

Belysning av Åbron, förslag av Fagerhult.

- Variation av aktiviteter och rumstyper
- Mer innehåll och upplevelser
- Levande och trygg stadsmiljö
- Kreativitet och konst som berikar
- Ett nätverk av mötesplatser
- Delaktighet!

Goda exempel: Platsbyggnad som dialogmetod

Platsbyggnad kan användas som metod för att involvera olika målgrupper i syfte att skapa attraktiva mötesplatser. Platsbyggnad som metod kan ske genom att bjuda in olika intressenter och genom dem samarbeta fram nya eller utveckla befintliga mötesplatser. Detta genom en dynamisk process där dialog och genomförande väger lika tungt.

”Rosens röda matta” är en aktivitetsyta i Rosengård i Malmö som utformats för att i första hand locka unga tjejer att ta plats i det offentliga rummet. Platsen har gestaltats utifrån en medborgardialog som speciellt riktat sig till unga tjejer.

I Hamar, i Norge bjöd kommunen in till en kreativ förändringsprocess av stadens torg. Projektet var en process som hade som mål att skapa en ny design av Stortorget i Hamar. Detta genom dialog med invånarna själva. Medborgarna deltog i kollektiva brainstormingprocesser om vad som skulle finnas på torget. Genom workshops, föredrag, modeller i skala 1:1, kommunikation och medskapande verktyg utvecklades olika projekt som skapade stark lokal identitet och ett starkt engagemang för stadens nya torg.

Lights in Alingsås är ett årligt arrangemang som haft stort inflytande på utvecklingen av staden. Invånarnas kunskaper om ljus har ökat och turistnäringen ökar varje oktober, och sedan flera år tillbaka är Lights in Alingsås en viktig del av staden varumärke. På flera platser i Alingsås finns belysningar som blivit permanenta, inspirerade av Lights in Alingsås. Ljussättning är numera en självklar del redan vid planeringsstadiet när offentliga miljöer utvecklas i Alingsås.

Stadsnära odling

På många platser, både nationellt och internationellt, ingår stadsnära odlingar i arbetet mot en hållbar och grön stad. Stadsnära odling kan lika mycket vara ett miljöprojekt som ett socialt projekt. Målet kan vara att skapa nya odlingar, odlingar på okonventionella ställen, odlingar som bidrar till att skapa kunskap och kontakt mellan människor.

4. Grön och blå stad

Gröna och blå element är en förutsättning för hållbar utveckling och ska inte undervärderas när vi planerar, utvecklar och bygger i Värnamo stad. Parker, medveten gatugrönska, gröna tak och gårdar stärker både staden som social arena och förbättrar klimatet i staden. Genom att investera i gröna och blå element kan Värnamo stads attraktivitet, platsvärde och på lång sikt även betalningsviljan för bostäder öka.

Arbeta i flera skalor

Den goda naturtillgången är en viktig kvalitet för Värnamo stad, vilken ska tas tillvara och utvecklas i takt med att staden växer och förtätas. Hållbar stadsutveckling kräver att se till kvaliteter, innehåll och möjligheter hos olika gröna och blå element, i flera skalor. Stadens parker, omgivande landskap och bebyggelse ska samspela, berika varandra och bära på flera funktioner. En park kan till exempel utformas så att den renar dagvatten från omgivningen samtidigt som den lockar till vistelse.

Samhällsplaneringen ska verka för att ekosystemtjänster i Värnamo stad både kan bestå och utvecklas. Ekosystemtjänster är ett samlingsbegrepp för de tjänster och funktioner som naturen tillhandahåller och som gynnar människan. Exempel på ekosystemtjänster är hur våtmarker renar vatten, hur grönytor dämpar buller och hur vegetation reglerar stadens klimat. Luften är renare och svalare där det finns träd i staden än områden utan träd.

Vatten, parker och natur ska vara nära och lätta att nå, samt erbjuda ett varierat utbud av innehåll, funktioner och upplevelser. Stadens parker och stråk är stadens gröna vardagsrum och ska spegla stadens behov. I en allt tätare stad behöver parkerna bli fler och de befintliga parkerna utvecklas. Detta för att kunna erbjuda ett större utbud och plats för en växande befolkning.

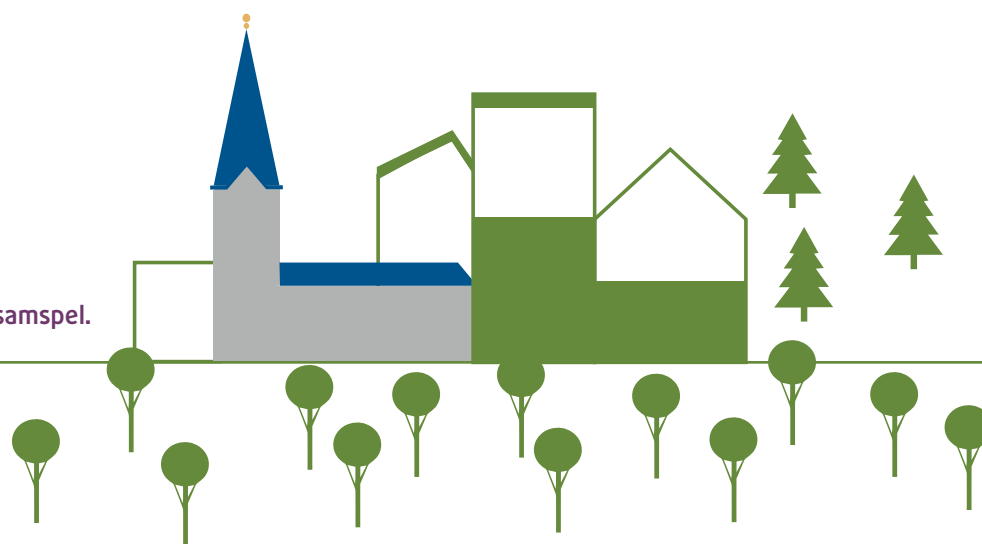
Människor har behov av att få vara kreativa och delaktiga. Möjligheten att skapa gemensamma trädgårdar, där människor tillsammans kan odla och utveckla stadens friytor, främjar till exempel denna kreativitet. Genom gemensamt skapande uppstår också social närvaro.

Synliggöra gröna och blå element

Samhällsplaneringen ska främja att hållbara lösningar med gröna och blå element synliggörs i Värnamo stad. Det gröna och blå kan användas som en resurs i stadsmiljön för att till exempel stärka stadens ekosystem med dagvattenhantering och biodiversitet men också för att stärka stadens attraktivitet och platsvärde. Mer inslag av grönska och vatten ger de offentliga platserna karaktär, en rytm som visar årstidernas växlingar och kan användas som redskap för att möta och hantera klimatförändringar, till exempel översvämningar till följd av skyfall. Vi kan inte stänga av skyfall, men vi kan påverka konsekvenserna och gör vi rätt blir det bättre och gör vi fel blir det sämre.

Befintliga miljöer kan få tillägg av gröna och blå element. Det kan till exempel vara urban grönska i form av gröna tak, gröna väggar eller andra innovativa lösningar där det gröna och blå får väga tungt.

Natur och stad i samspel.

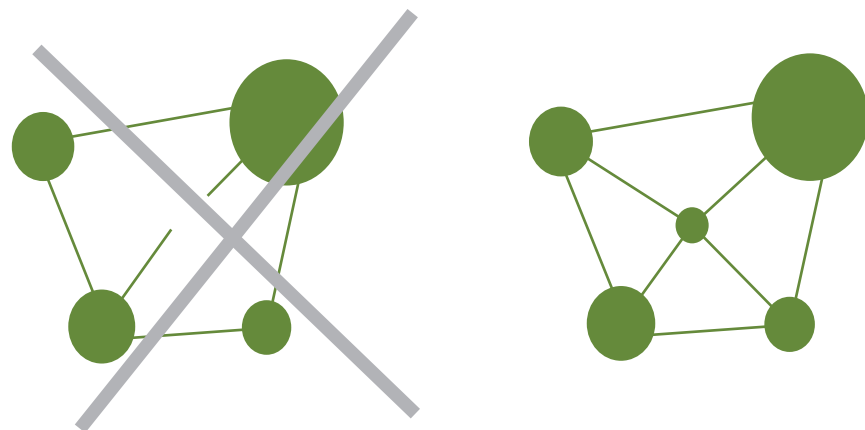

Arbeta med regnbäddar

Sammanhängande grönstruktur

Samhällsplaneringen ska verka för att länka ihop stadens gröna stråk, parker, naturområden och länka omgivande grönska till staden. Vatten, parker och natur ska tillsammans utgöra en sammanhängande grönstruktur. En sammanhängande grönstruktur ökar tillgängligheten och orienterbarheten till målpunkter och ger gröna upplevelser som man kan röra sig i och längs med, samt fungerar som spridningskorridorer för växt- och djurliv.

En sammanhängande grönstruktur kan till exempel utgöras av park- och naturstråk, fickparker, trädplanterade gator och torg där gång- och cykeltrafikanter ges stort utrymme. Vegetation längs gator och vägar bidrar till att skapa en säkrare trafikmiljö i staden.

Sammanhängande grönska.

- Stad och land i samspel
- Arbeta i flera skalar
- Utveckla och utnyttja ekosystemtjänster
- Aktivera stadens parker med funktioner och innehåll
- Synliggöra gröna och blå element
- Sammanhängande grönstruktur

I takt med att Värnamo stad växer och förtätas finns behov av nya parker och bättre tillgänglighet till befintliga parker - särskilt i stadens centrala delar.

Exempel på ny bebyggelse/ nya kopplingar

Exempel på ny park/ nya gröna stråk

5. Hållbart resande

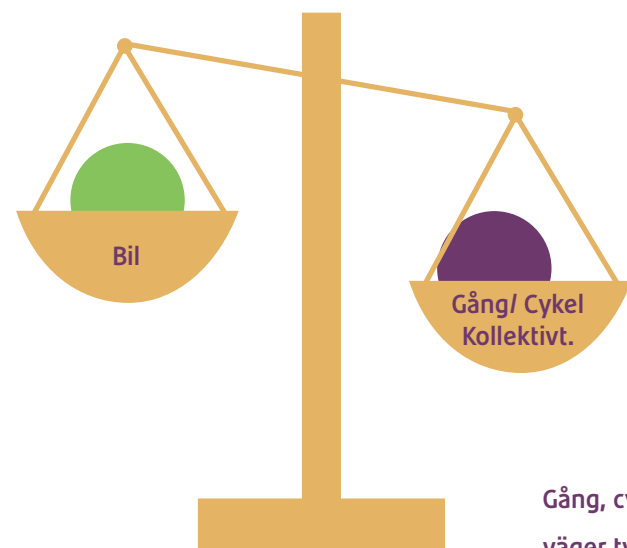
Vinsterna med hållbart resande är många. Det främjar hälsosammare och mindre fossilberoende livsstilar. Hållbart resande ska beaktas brett och med nya tankesätt. Ambitionen är att det år 2035 ska vara ännu lättare att resa hållbart i Värnamo stad.

Gång, cykel och kollektivtrafik

Ny stadsbyggnadsvision för Värnamo stad pekar mot ett behov av en övergång från använda bilen till att cykla, gå och åka mer kollektivt. God tillgänglighet för all slags trafik är en förutsättning för en levande stad. Men prioriteringen mellan olika trafikslag måste vara tydlig. I situationer där det blir trånga sektorer, kapacitetsbegränsningar, ska gång, cykel och kollektivtrafik ha högst prioritet.

Bilen på stadens villkor

Bilen ska ha tillgänglighet till stadskärnan men framkomlighet anpassas till platsens karaktär, förutsättningar och användning. I det framtida Värnamo, med fler invånare, kommer konkurrensen om ytor i staden att öka. Fler människor på samma yta kräver transportformer som tar mindre plats och effektiviserad markanvändning.

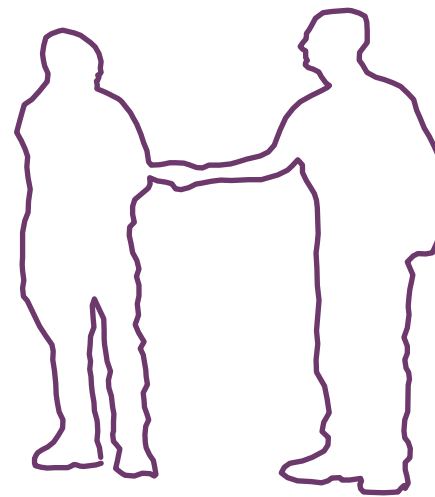
Gång, cykel och kollektivtrafik väger tyngst.

Utveckla stadens kollektivtrafik

Ett väl utbyggt kollektivtrafiksystem ska prioriteras högt för att människor snabbare ska kunna nå fler målpunkter, både i och utanför Värnamo stad. Kollektivtrafiksystemet ska kännetecknas av bra turtäthet, tilltalande komfort, attraktiv hållplatsutformning, konkurrenskraftiga restider samt mycket hög pålitlighet. Detta är ett måste för att kollektivtrafiken ska passa in som färdmedel i människors vardag. Byte mellan hållbara resor ska också vara smidigt. Kollektivtrafiken ska ha god framkomlighet i staden och bidra till att skapa attraktiva stadsmiljöer. Kollektivtrafiken ska utvecklas både intill staden stråk och i befintliga, samt framtida stadsdelar.

Uppkopplad stad

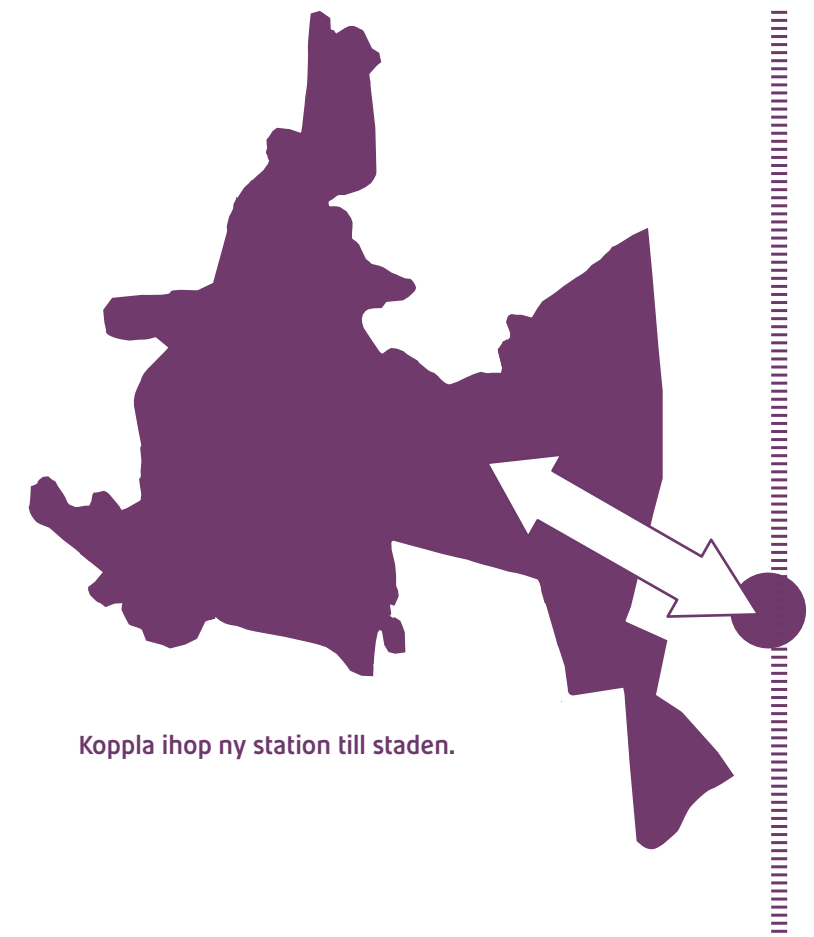
Samhällsplaneringen ska verka för att Värnamo stad ska vara väl kopplad till hela kommunen och regionen. God kommunal och regional tillgänglighet innebär att vi lättare underhåller och utvecklar sociala nätverk över ett större fysiskt område, både inom och utanför Värnamo kommun. En satsning på goda kommunikationer och tillgänglighet inom arbetsregionerna Växjö och Jönköping är avgörande för Värnamos stads utveckling. Genom att verka för effektivare och bättre kommunikationsmöjligheter skapas en förstorad arbetsmarknadsregion.

God kommunal och regional tillgänglighet.

Ny station öster om staden

Ny station innebär att Värnamo stad utvecklas som betydelsefull knutpunkt, samt att staden blir mer kopplad till övriga Sverige och världen. Ny station öster om staden intill framtida höghastighetsjärnväg ska vara väl integrerad och kopplad till Värnamo stads samhällsstruktur. Ett stråk måste pekas ut och reserveras för att knyta samman nya stationen och stadskärnan. 2016 gjorde kommunen en utredning angående optimering av järnvägs- och lokaltrafik i Värnamo tätort med perifert stationsläge för höghastighetsjärnväg. Utredningen måste dock hållas levande. Världen förändras hela tiden, och med den, förutsättningarna för vårt arbete inom samhällsplanering.

Koppla ihop ny station till staden.

Närhet och trygghet

Med närhet, trygghet och ett bra centralt serviceutbud uppnås bra förutsättningar för att öka andelen hållbara trafikslag. De hållbara trafikslagen är gång-, cykel-, och kollektivtrafik.

Gaturummet ska signalera stadsmiljö istället för trafikled och barriärer och risker ska tas bort. Säker och trygg trafikmiljö är extra viktig för att barn och äldre i ökad utsträckning ska kunna gå och cykla.

Attraktivt att cykla

Värnamo stad ska erbjuda ett starkt cykelvägnät med snabba och gena dragningar. Cykel ska i så stor utsträckning som möjligt vara förstahandsvalet på sträckor upp till 5 km. Det ska tydligt framgå vilka stråk som är prioriterade för cyklister. Beroende på vart man är på väg i staden ska man lätt kunna välja en smidig färdväg.

Alla måste bidra

Utöver fysiska infrastrukturlösningar, för de hållbara trafikslagen, måste ett gediget påverkansarbete genomföras ut gentemot kommunmedborgarna. Hållbart resande uppnås genom en omställning där alla bidrar. Att föregå och uppmuntra goda exempel samt låta medborgarna delta i omställningen blir avgörande för att nå hela vägen mot ett fossilfritt och yteffektivt transportsystem.

- **Fossilfritt och yteffektivt transportsystem**
- **Kartlägg och bygg ihop saknade länkar**
- **Gång, cykel och kollektivtrafik har prioritet**
- **Smidigt att resa hållbart**
- **Uppkopplad stad**
- **Ny station ska sitta ihop med staden**
- **Omställning där alla måste bidra**

Exempel på åtgärder som underlättar för cyklister.

Cykla Värnamo

Ny station

Rörstorp

Städet

Kyrktorget

Gummifabriken

Margretelund

Stadsbyggnadsvisionens förverkligande

Arbetet med stadsbyggnadsvisionen för Värnamo stad startade hösten 2017 och blev antagen i kommunfullmäktige 2019-02-28.

Stadsbyggnadsvisionen för Värnamo stad är inte juridiskt bindande men fungerar som en vägledning för Värnamo kommuns nämnder och kommunala verksamheter. Stadsbyggnadsvisionen fungerar också som källa till kunskap för föreningar, näringsliv eller intresserad allmänhet.

Vi alla som bor, lever och verkar i Värnamo stad ansvarar för att förverkliga stadsbyggnadsvisionen. Ansvaret för själva dokumentet ligger på samhällsbyggnadsnämnden.

Ny stadsbyggnadsvision för Värnamo stad har tagits fram under ledning av Behnam Sharo, Stadsarkitekt på Värnamo kommun.

Från samhällsbyggnadsförvaltningen har följande personer deltagit:

Hanna Häljestig – Projektledare
Emma Nordstrand - Planeringsarkitekt
Kristoffer Karlsson - Planeringsarkitekt
Conny Eskilson - Förvaltningschef
Lars Magnusson - Exploateringschef
Peter Andersson - Kommunantikvarie
Peter Gustavsson - Trafikplanerare

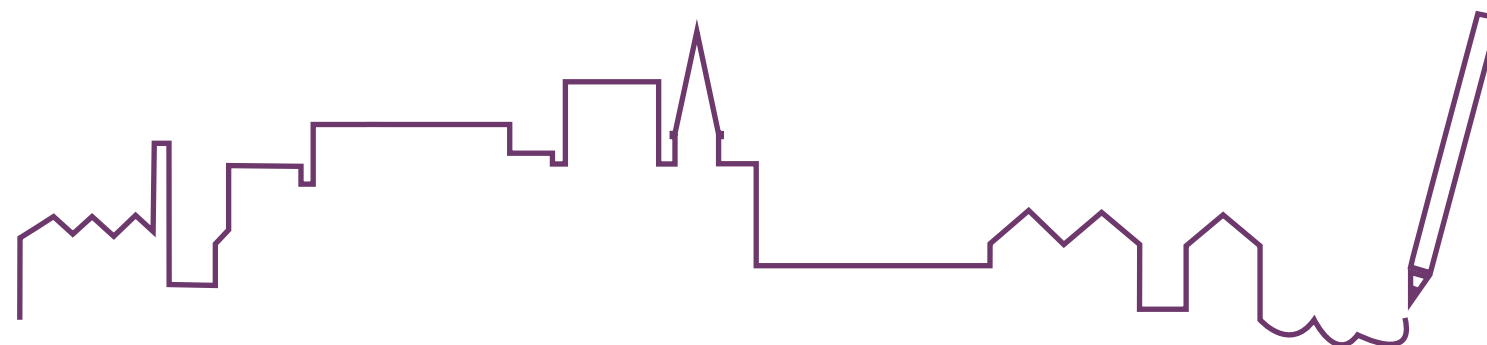
Från utvecklingsavdelningen har följande personer deltagit:

Stina Gof - Verksamhetschef
Mikael Karlsson - Näringslivsutvecklare

Från tekniska förvaltningen har följande tjänstepersoner deltagit:

Jesper du Rietz - Förvaltningschef
Linus Enochson - Projektör

Samordnare för projektet, samt text och layout:
Hanna Häljestig

Stråket från tågstationen
Rörstorp till konst- och
designmuseet Vandalorum i
Värnamo berikar staden med
upplevelser och gör staden
mer spännande.

Värnamo - den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035

